

Aristotelica Gallica: Bibliothecae A–L

Von Charles H. Lohr

Für die Geschichte des lateinischen Aristotelismus sind die Handschriftensammlungen Frankreichs von großer Bedeutung. Die wichtigsten Sammlungen sind selbstverständlich diejenigen in Paris. Aber sehr viel relevantes Material – vor allem aus den alten Kathedral- und Klosterbibliotheken – befindet sich auch in Bibliotheken außerhalb der französischen Hauptstadt. Zum größten Teil sind die Hss dieser Bibliotheken beschrieben in dem *Catalogue général des manuscrits des Bibliothèques publiques des Départements* (Quart-Reihe) I–VII (1849–1885) und dem *Catalogue général des manuscrits des Bibliothèques publiques de France. Départements* (Oktav-Reihe) I–LXI (1886–1980). Da aber die Angaben in diesen beiden Reihen allgemein gefaßt sind und oft nicht ausreichen, um die anonymen oder unvollständigen Aristotelica zu identifizieren, sind verschiedene Versuche neuerdings unternommen worden, um diese Schätze für die Geschichte des lateinischen Aristotelismus zu erschließen. Die Hss, die die mittelalterlichen Aristotelesübersetzungen enthalten, sind in den *Aristoteles latinus* aufgenommen.¹ Die Renaissance-Übersetzungen werden von Dr. Charles B. Schmitt (Warburg Institute, London) inventarisiert. Bei wiederholten Besuchen in den französischen Bibliotheken konnte ich während den letzten 15 Jahren die meisten Hss, die die vor dem Jahre 1650 geschriebenen, lateinischen Aristoteleskommentare enthalten, einsehen. Wo es mir nicht möglich war, eine Bibliothek zu besuchen, habe ich die relevanten Hss in Mikrofilm konsultiert. Die Beschreibungen dieser Hss für die Bibliotheken Aix-en-Provence – Lyon lege ich hiermit vor. Ich hoffe, die restlichen Bibliotheken in einer der nächsten Nummern dieser Zeitschrift zu erfassen. Sämtliche Aristoteleskommentare sind vollständig beschrieben.² Wo mir Aristoteles nicht betreffende Inhalte einer Hss dennoch von Bedeutung für die Entwicklung des Aristotelismus zu sein schienen, habe ich eine vollständige Beschreibung der Hs gegeben.³

Der Wissenschaftlichen Gesellschaft Freiburg möchte ich für ihre großzügige Unterstützung des Raimundus-Lullus-Instituts bei der Anschaffung von Mikrofilmen sehr vieler Hss danken.

¹ Vgl. *Aristoteles latinus, Codices I–II-Supplementa* (Rom 1939, Cambridge 1955, Bruges-Paris 1961) (abgekürzt: AL).

² Verwiesen wird auf *C. H. Lohr, Medieval Latin Aristotle Commentaries: Tr. 23* (1967) 313–413, 24 (1968) 149–245, 26 (1970) 135–216, 27 (1971) 251–351, 28 (1972) 281–381, 29 (1973) 93–197, 30 (1974) 119–144 (abgekürzt: Lohr) und *C. H. Lohr, Renaissance Latin Aristotle Commentaries: StRen 21* (1974) 228–289, RenQ 28 (1975) 689–741, 29 (1976) 714–745, 30 (1977) 681–741, 31 (1978) 532–603, 32 (1979) 529–580, 33 (1980) 623–734, 34 (1981) im Druck (abgekürzt: Lohr RLAC).

³ Verwiesen wird auf *L. Thorndike und P. Kibre, A. Catalogue of Incipits of Medieval Scientific Writings in Latin* (London 1963) (abgekürzt: TK).

Aix-en-Provence**Bibliothèque Méjanès, 1433 (1298) (A.D. 1475) 142 ff.**

Chart., 205 x 150 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-142v) ANTONIUS ANDREAE, *Quaestiones Metaphysicae. Inc.*: Quia secundum doctrinam. ./. . . Finis. Laus Deo, cui nos commendet Maria Virgo. 1475 die 13 junii. Expliciunt Quaestiones Metaphysicae Antonii Andreae. Magister Petrus Veronensis scripsit Veronae in conventu Servorum S. Mariae, scilicet in S. Maria a Scallis (f. 142v tabula fragm.). Cf. Lohr XXIII 364.

Bibliothèque Méjanès, 1537 (1402) (A.D. 1424) 283 ff.

Perg., 375 x 255 mm., binis columnis, f. 50r, 281r, 282r vacant, f. 1r: ,ex monasterio S. Benedicti Gabiani⁶.

1 (f. 1r-280v) GUALTERUS DE BURLEY, *Expositio super librum Physicorum. Inc.*: Aristoteles determinaturus de rebus naturalibus in primo libro scientiae naturalis. ./. . . (VI) potest esse infinitus et istud declarabitur octavo huius. Et in hoc finitur liber sextus. Et Deo qui dedit intelligere sit honor et gloria sine fine. Amen. *Inc.*: (f. 220v: *VII ep. ded.*) Carissimis amicis suis et dominis magistris et scholaribus Parisius in philosophia studentibus Gualterus de Burley anglicus universitatis vestrae alumnus salutem. . . , – (*text.*) Omne quod movetur – Determinato quantum ad intrinseca motus ostendendo quid est motus et quot eius species. . . incipit in hoc septimo perscrutari de motu per comparisonem ad extrinseca motus scilicet per comparisonem ad motores et mobilia. ./. . . sicut longitudo spatii ad motum localem. Et in hoc finitur ad modicum de expositione septimi Physicorum quod videbatur esse de intentione Philosophi et sui Commentatoris. Et Deo qui dedit intelligere sint gratiae infinitae. *Inc.*: (*VIII*) Utrum autem factus sit prius aliquando motus etc. – Istud est primum capitulum primi tractatus octavi libri in quo movetur et solvitur prima quaestio huius libri. Quae quaestio est: Utrum semper fuit et erit motus. ./. . . et virtutem resistivam mobilem non esset aliqua proportio. Et in hoc finitur Expositio super totum librum Physicorum Aristotelis. Finito libro sit laus et gloria Christo. Deo gratias. Amen. (*deinde alia manu*): Hic Burlei liber est mei fratris Stephani Antonii de Fabrero Ordinis Silvestrinorum sacrae theologiae baccalaurei quem ego ipse Perusiae scribi feci ad Dei laudem et honorem meique ac omnium fratrum Ordinis utilitatem A.D. 1424 tempore sanctissimi in Christo patris et domini Martini divina prudentia papae quinti cuiusque operis et aliorum omnium divinorum in me beneficiorum ingentes ac infinitas Deo gratias ago. Deo gratias. Amen. Amen. Amen. (f. 281v tabula fragm.; f. 282v-283r notae). Cf. Lohr XXIV 179f.

Amiens**Bibliothèque municipale, 402 (XV) 297 ff.**

Chart., 290 x 210 mm., binis columnis, f. 113-117, 155, 187-188, 204-222, 269-270, 295 vacant.

1 (f. 1r-112r) <JOHANNES VESOR>, *Quaestiones super libros Physicorum. Inc.*: Circa primum librum Physicorum Aristotelis quaeritur primo: Utrum de rebus naturalibus sit scientia. . .

2 (f. 118r-154r) <JOHANNES VESOR>, *Quaestiones super libros De caelo et mundo.*

Inc.: Circa primum De caelo et mundo quaeritur primo: Utrum scientia naturalis sit circa corpora et magnitudines. . .

3 (f. 156r-186v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super libros De generatione et corruptione*. *Inc.*: Tertius liber totius philosophiae naturalis. Primus De generatione et corruptione. Utrum corpus mobile ad formam sit subiectum. . .

4 (f. 189r-203v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super libros Meteororum*. *Inc.*: Circa primum Meteororum Aristotelis quaeritur: Utrum corpus simplex. . .

5 (f. 223r-268r) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super libros De anima*. *Inc.*: Utrum inter partes philosophiae naturalis scientia de anima sit melior. . .

6 (f. 271r-284v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super librum De sensu et sensato*. *Inc.*: Utrum praeter ea quae determinata sunt in libro De anima adhuc determinandum sit de passionibus corporis sensitivi? Et arguitur quod non. Omne corpus animatum. . . , - (q. 2) Utrum omnes sensus exteriores qui sunt visus auditus etc. sint necessarii cuilibet animali. . .

7 (f. 285r-288r) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super librum De memoria et remissentia*. *Inc.*: Utrum memoria sit solum praeteritorum. . .

8 (f. 289r-294v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super librum De somno et vigilia*. *Inc.*: Utrum somnus sit privatio vigiliae. . . , - (q. 2) Utrum somnus et vigilia insunt plantis. . .

9 (f. 296r-297v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super librum De longitudine et brevitate vitae*. *Inc.*: De longitudine et brevitate vitae Aristotelis. Utrum calidum et frigidum sint causae longae vitae. . . Cf. Lohr XXVII 294-298.

Bibliothèque municipale, 405 (A.D. 1458) 219 ff.

Chart., 290 x 210 mm., binis columnis, f. 140-142 vacant.

1 (f. 2r-27v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super veterem artem et novam logicam: prooem et Porph.* *Inc.*: Utrum logica sit scientia specialis. . . ; 2 (f. 28v-50r) *id.*, *Praed.* *Inc.*: Utrum de praedicamentis sit scientia rationalis. . . ; 3 (f. 50v-68v) *id.*, *Perib.* *Inc.*: Utrum de enuntiatione sit scientia tamquam de subiecto attributionis. . . ; 4 (f. 69r-100v) *id.*, *Priora*. *Inc.*: Utrum de syllogismo simpliciter. . . ; 5 (f. 101r-139r) *id.*, *Post.* *Inc.*: Utrum syllogismus demonstrativus sit subiectum. . . / . . . et in hoc finitur Sententia huius secundi Posteriorum 7a die ianuarii, in qua die determinavi in vico Straminis, sub venerabili viro magistro Jacobo Tsvaden anno 58. . . Johannes Lupi oriundus Albinus; 6 (f. 143r-165v) *id.*, *Top. I-IV*. *Inc.*: Utrum syllogismus dialecticus sit subiectum. . . ; 7 (f. 165v-187r) *id.*, *Elench.* *Inc.*: Utrum de elencho sophistico sit scientia specialis. . . / . . . et in hoc finis totalis Sententia secundi Elenchorum Aristotelis, scripta per me Johannem Lupi A.D. 458 9a die mensis ianuarii; 8 (f. 187v-197r) *id.*, *VI Princ.* *Inc.*: Utrum praeter ea quae dicta sunt in libro Praedicamentorum Aristotelis. . . / . . . de toto libro VI Principiorum. . . finito per me Johannem Lupi in nocte B. martyris Firmini anno mense quibus supra; 9 (f. 197v-203r) *id.*, *Div. Boeth.* *Inc.*: Utrum de divisibili sit scientia logicalis. . . / . . . et hoc de toto libro Divisionum Boethii Severini, completo per Johannem Lupi A.D. 1458 et die B. Martyris Firmini. Lupi, oriundus Albinus. Iste liber pertinet D. Aegidio Katerinae et emptus fuit anno 60 cuidam clerico de villa Albinus qui quidem liber scriptus a quodam defuncto cognomine Lupy. Cf. *L. Delisle*, *La Cabinet des manuscrits de la Bibliothèque Nationale II* (Paris 1868) 132; Lohr XXVII 291-293.

10 (f. 203v-209v) <JOHANNES VERSOR>, *Quaestiones super De ente et essentia S. Thomae de Aquino*. *Inc.*: Utrum ab ente. . . Ed. cum quaestionibus super novam logicam: Coloniae 1494 (repr. Frankfurt 1967).

Bibliothèque municipale, 406 (XIII/XIV) 193 ff.

Perg., 330 x 230 mm., binis columnis, olim bibliothecae monasterii S. Petri Corbeien-sis.

A (f. 1r–5v ternis columnis) Rogerius Bacon ordinis minorum De rebus Physicis monasterii S. Petri Corbeiensis. Incipiunt quaestiones naturales et primo quaestiones libri Physicorum Aristotelis (tabula quaestionum).

1 (f. 6r–28v) ROGERUS BACON, *Quaestiones super libros VI Physicorum. Inc.*: Quoniam quidem intelligere – Hic primo quaeritur: Utrum de corpore mobili quod hic est subiectum possit esse scientia? Et videtur quod non. Omnis scientia est de impermutabilibus. . . Ed. R. Steele et F.M. Delorme, *Opera hactenus inedita Rogerii Baconi VIII* (Oxford 1928) 1–266.

2 (f. 29r–56v) ID., *Quaestiones super librum [I–VI] Physicorum. Inc.*: Quoniam intelligere et scire – Iste liber cuius subiectum est corpus mobile. Quaeritur primo: Utrum de naturalibus possit esse scientia. . .

3 (f. 57r–63v) ID., *Quaestiones super librum De plantis. Inc.*: Tria ut ait Empedocles – Supposito quod haec scientia sit de corpore mobili animato composito. . . Ed. OHI XI (1932) 173–252.

4 (f. 63v–74r) ID., *Continuatio quaestionum super librum Physicorum* § 2. Ed. OHI XIII (1935) 1–428.

5 (f. 74r–77r) ID., *De undecimo libro primae philosophiae. Inc.*: Consideratio – Primo quaeritur: Utrum possit esse consideratio vel scientia de substantia. . . Ed. OHI VII (1926) 125–151.

6 (f. 78r–113v) ID., *Quaestiones super libros [I–II, V–X] primae philosophiae. Inc.*: Omnes homines – Dubitatur de ista scientia primo de subiecto. . . Ed. OHI X (1930) 1–336.

7 (f. 114r–129v) ID., *Quaestiones super librum De causis. Inc.*: Omnis causa primaria – Quaeritur circa influentiam causarum: Utrum omnis agat per influentiam. . . Ed. OHI XII (1935) 1–158.

8 (f. 130r–152v) ANON., *Logica. Inc.*: Quoniam ignoratis communibus necesse est artem ignorare. . . Cf. G.E. Mohan, *Initia operum franciscalium* (St. Bonaventure, N.Y. 1975) 361*.

9 (f. 153r–165v) ANON., *Quaestiones de perspectiva. Inc.*: (mut. in c. VI q. 9) ergo natura communis per quam perspicuum inest corporibus. . . / . . . (c. XII q. 10) in oculo qui est corpus parvum et figurae rotundae. Cf. D. C. Lindberg, *A Catalogue of Medieval and Renaissance Optical Manuscripts* (Toronto 1975) 33.

10 (f. 166r–176v) ROGERUS BACON, *Quaestiones supra undecimum primae philosophiae. Inc.*: Consideratio quidem est de substantia – Quaeritur hic primo: Utrum de ente separato possit esse scientia. . . Ed. OHI VII (1926) 1–22.

11 (f. 176v–190v) ID., *Quaestiones super IV libros primae philosophiae. Inc.*: Omnes homines natura scire desiderant – Quaeritur hic primo: Utrum haec propositio sit vera. . . Ed. OHI XI (1932) 1–170; Cf. Lohr XXIX 117–120.

12 (f. 191r–193) ANON., *De sphaera. Inc.*: Tractantes de sphaera quattuor capitulos distinguemus dicentes in primo quid sit sphaera. . . / . . . mundi machina dissolvitur. Amen.

De hoc codice cf. V. Cousin, *Description d'un manuscrit inédit de Roger Bacon, qui se trouve dans la bibliothèque d'Amiens: Journal des savants* (1848) 459–472; R. Steele, OHI X (1930) XIII–XV.

Angers

Bibliothèque municipale, 323 (314) (XV) VII + 152 ff.

Chart., 211 x 145 mm.

f. 63r-150r, «GUIDO VERNANI DE ARIMINIO», *Summa moralis. Inc.*: Incipit Summa moralis S. Thomae de Aquino secundum sententiam libri Ethicorum Aristotelis. . . - Quoniam homo naturaliter est animale sociale. . . / . . . Explicit Summa de virtutibus secundum Aristotelem in libro Ethicorum iuxta expositionem S. Thomae de Aquino ordinis praedicatorum (f. 147v-150r tabula). Cf. Lohr XXIV 191-192.

Bibliothèque municipale, 324 (315) (XV) 147 ff.

Chart., 219 x 150 mm.

f. 94r-105v, «JOHANNES VERSOR», *Quaestiones parvorum naturalium. Inc.*: (f. 94r-104v: *SSens.*) Utrum corpus animatum sit subiectum parvorum naturalium et corpus sensitivum subiectum libri De sensu et sensato? Et arguitur quod non. Nam tam corpus sensitivum quam corpus animatum. . . - (q. 2) Quaeritur consequenter: Utrum quilibet sensus cuilibet animali sit necessarius. . . / . . . exteriori quae propter contraria ratione concludit. - *Inc.*: (f. 104v-105: *MRem.*) Circa librum De memoria et reminiscencia Aristotelis primo quaeritur: Utrum memoria sit solum praeteritorum sic quod non praesentium et futurorum? Et videtur quod non solum sit praeteritorum. . . - (q. 2) Utrum memoria sit passio primi sensitivi. . . / . . . (mut. in q. 3). Cf. Lohr XXVII 296-298.

Bibliothèque municipale, 417 (414) (XV) 114 ff.

Chart., 297 x 216 mm., binis columnis.

1 (f. 1-114) «JOHANNES CANONICUS», *Quaestiones super VIII libros Physicorum. Inc.*: Venite ad me omnes qui laboratis. . . Quot et quantos fructus scientiarum notitia. . . - (VIII q. 1) Octavum huius libri in quo Aristoteles determinat de aeternitate motus. . . - (q. 2 ult.) Utrum per virtutem finitam aliquod mobile possit moveri per tempus infinitum. . . / . . . in omni concedatur. Et tantum de ista quaestione et per consequens de octavo et ultimo. Et finitus de toto isto opere huius causae. Deo gratias. Explicunt quaestiones Canonici multum subtiles super VIII libros Physicorum in quibus doctor sequitur opiniones venerabilium doctorum, videlicet Scoti, Geraldii Odonis, Petri Aureoli, Francisci de Mayronis et plurium aliorum solemnium magistrorum ordinis beati Francisci etc. Cf. Lohr XXXVI 183-184.

Bibliothèque municipale, 418 (405) (XIV-XV) 185 ff.

Chart. (f. 1-162) et perg. (f. 163-185), 286 x 195 mm., modo binis columnis (f. 1-157, 172-185), modo longis lineis (f. 160-171), f. 158-159 vacant, ex quattuor partibus constitutus, codex olim Fratrum Recollectorum Conventus Balmetae.

f. 1r-157v, ANON., «*Quaestiones super libros I-VII Physicorum*». *Inc.*: (prol.) Philosophia est summum animorum lapsorum solamen. Huius ratio potest esse: Idem est summum solamen lapsorum. . . - (q. 1) Quaeritur primo: Utrum de rebus naturalibus posset esse scientia? Hanc quaestionem movet Albertus scilicet in primo Physicorum. . . - (q. 2) Utrum ens mobile vel corpus mobile sit subiectum scientiae naturalis. . . - (VII q.

4 ult.) Utrum animal moveatur a se... post oppositum est pro dictis. Et haec de quaestione ista sufficient.

f. 171r-v, 180r-v, ANON., *Quaestiones super librum Elenchorum (?)*. Inc.: (mut., quaestio proxima:) Consequenter quaeritur circa fallaciam amphiboliae et primo: Utrum sit fallacia. . . , - (deinde q.) Utrum sit distincta ab aliis fallaciis. . . , - (q.) Utrum sit una fallacia vel plures. . . , - (q.) Utrum sit dictione vel extra dictionem. . . (expl. mut.).

f. 172r-179v, 181r-185v, RADULPHUS BRITO, *Quaestiones in libros I et III De anima*, I qq. 1-10, III qq. 1-16, 21-25. Inc.: Circa librum De anima primo in generali quaeritur: Utrum de anima possit esse scientia? Et arguitur quod non, quia omne illud de quo est scientia est intelligibile. . . (mut. in III q. 25:) anima non esset sicut tabula rasa. Ed. W. Fauser, *Der Kommentar des Radulphus Brito zu Buch III De anima* (Münster i.W. 1974) 89-313 et cf. pp. 328-329. Cf. Lohr XXVIII 387; H.F. Dondaine et H.V. Shoener, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 24 no. 46.

Bibliothèque municipale, 437 (422) (XV) 164 ff.

Chart., 219 × 150 mm.

1 (f. 1-164) ANON., *Lectura super libros Politicorum*. Inc.: Cum omnium artium quae ad rectam vivendi viam. . . Cf. Lohr XXVII 298-299 (Johannes Versor) et XXIX 100 (Robertus Cybollus).

Bibliothèque municipale, 450 (435) (XIII-XIV) 198 ff.

Perg. 325 x 240 mm. (f. 110-119: 295 x 200), binis columnis, ex tribus partibus constitutus, olim Recollectorum conventus Balmetae.

f. 120r-198r, THOMAS DE AQUINO, *In Metaphysicam*. Inc.: Sicut docet Philosophus in Politicis. . . Cf. H.F. Dondaine et H.V. Shoener, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 24 no. 47; Lohr XXIX 164.

De hoc codice cf. AL no. 411; M.-Th. d'Alverny, *Avicenna latinus I*: AHDL 28 (1961) 281-316 spec. 294-295.

Angoulême

Bibliothèque de la ville, 39 (Arm.A.5) (A.D. 1646-1647) 410 pp.

1 (p. 1-137) PAULUS SANGUINET, *Physiologia humano-divina, delineatio physicae* (. . . absolutae die 23 mensis junii anno 1646. finis).

2 (p. 138-238) ID., *Liber mundi*.

3 (p. 239-289) ID., *Liber de rerum ortu et interitu*.

4 (p. 290-369) ID., *Liber de anima* (. . . die 5 aprilis 1647 absolutae).

5 (p. 370-410) ID., *Liber philosophiae moralis* (. . . Finis totius philosophiae cursus, die 24 mensis maii anno 1646, sub ferula R.P. Pauli Sanguinet, philosophiae Pictaviensis professoris). Cf. Lohr, RLAC XXXIII (1980) 711 f.

Arras

Bibliothèque municipale, 115 (675) 229 ff.

Perg., 310 × 210 mm., binis columnis, Bibliothecae monasterii S. Vedasti Atrebatensis. 1628. H.3', „Celestinatorum S. Antonii de Ambianis“ (s. XV).

1 (f. 1-229) ALBERTUS MAGNUS, *De animalibus libri XII-XXVI. Inc.*: Incipit Liber animalium XII qui est de causa membrorum . . . Cuius tractatus primus est de membris. . . Capitulum primum de distinctione et diversitate membrorum. . . Iam autem in superioribus tribus libris . . . Cf. Lohr XXIII 343 f.

Bibliothèque municipale, 858 (318) (XIV) 72 ff.

Perg., 315 × 240 mm., modo longis lineis modo binis columnis, Bibliothecae monasterii S. Vedasti Atrebatensis. 1628.I.8°.

1 (f. 1-72) JOHANNES BERNIER DE FAYT, *Tabula moralium Aristotelis. Inc.*: Quoniam ut habetur primo Paralipomenon . . . - (tab.) Abraham. Quod narratur . . . Cf. Lohr XXVI 157.

Bibliothèque municipale, 964 (A.D. 1594) 187 ff.

1. ARNOLDUS A MECHLINIA BRUXELLENSIS, *In universam Aristotelis Physicam commentaria*, excepta in paedagogio venerandae facultatis artium vulgo Falconis per me Claudium Heems Atrebatensem 1594 Lovanii. Cf. Lohr RLAC XXXI 574.

Bibliothèque municipale, 1033 (973) (XV) 92 ff.

Chart., 210 × 145 mm., longis lineis.

1 (f. 1r-19r) LEONARDUS BRUNI, *Isagogicon moralis disciplinae. Inc.*: Sic ut vivendi Galeotte . . . Cf. Lohr XXVII 317 f.

Bibliothèque municipale, Advielle 109 (A.D. 1631) 422 pp.

1. NICOLAUS STRATIUS, S.J., *Philosophia rationalis peripateticorum sive commentaria in universam logicam Aristotelis*. Cf. Lohr RLAC XXXV s.v.

Auxerre

Bibliothèque municipale, 232 (196) (XIV) 224 ff.

Perg., 315 × 246 mm., binis columnis.

1 (f. 1-224) JOHANNES BURIDANUS, *Quaestiones super X libros Ethicorum. Inc.*: Bonitatis et nobilitatis excellentiam . . . (X q. 5) scilicet sensus vel appetitus sensitivi. Et sic est finis huius X libri Ethicorum. Cf. Lohr XXVI 179-181.

Bibliothèque municipale, 233 (197) (XIV) 112 ff.

Perg., 311 × 206 mm., binis columnis.

1 (f. 1-112) AEGIDIUS ROMANUS, *Summa super libro De anima. Inc.*: Philosophus in secundo Physicorum, volens investigare . . . ut significet aliquid alteri (*ded. om.*). Cf. Lohr XXIII 331 f.

Bibliothèque municipale, 234 (198) (XIV) 241 ff.

1 (f. 1–140) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum* (I, II 17 – III). Cf. Lohr XXIII 332–334.

Avignon**Musée Calvet, 253 (149) (XIV) 162 + IV ff.**

Perg., 244 × 170 mm., binis columnis, ex tribus partibus (f. 1–55, 56–147, 148–162) constitutus, olim conventus Avenionensis Fratrum Praedicatorum.

f. 11r–13v, «PS.-THOMAS DE AQUINO», *De universalibus*. Inc.: Circa universalia multiplex et diversa philosophorum opinio . . . / . . . sit dictum et Amen.

f. 19r–21v, ANON., *Praedicamenta abbreviata in summa*. Inc.: Ad maiorem praedicatorum evidentiam praemittenda est talis divisio praedicabilium. Quaedam sunt praedicamentalium, quaedam non . . . / . . . respondetur loricated, tunicatus est. Expliciunt Praedicamenta abbreviata in summa.

f. 23r–31r, ALBERTUS MAGNUS, *De intellectu et intelligibili*. Inc.: Sicut a principio huius operis diximus . . .

De hoc codice cf. *H. F. Dondaine et H. V. Shoener*, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 43 no. 102.

Musée Calvet, 328 (196) (XV) 98 ff.

Chart., 219 × 140 mm., binis columnis.

f. 33r–98r, ANON., *Quaestiones super libros II–III De anima*. Inc.: Circa librum De anima aliqua quaeruntur et primo: Utrum lumen sit actus diaphani? Sed circa hoc videndum est quid sit lux . . . / . . . licet separatio secundum rem sufficiat. Expliciunt Quaestiones supra secundum et tertium libros De anima secundum doctorem subtilem . . . (f. Iv tabula: Quaestiones eiusdem [Johannis Duns Scoti] supra secundum et tertium De anima).

Musée Calvet, 763 (389) (XIV) 262 ff.

1 (f. 1–262) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. Lohr XXIII 332–334.

Musée Calvet, 764 (384) (XV) 193 ff.

1 (f. 1r–193v) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. Lohr XXIII 332–334.

Musée Calvet, 765 (383) (XV) 223 ff.

1 (f. 1r–220r) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. Lohr XXIII 332–334.

Musée Calvet, 950 (A.D. 1617) 435 ff.

f. 278–435, PHILIBERTUS FEZAIUS (FEZAYNS), *Panoplia philosophica ex III libris De anima Aristotelis collecta*. Cf. Lohr RLAC XXIX 737.

Musée Calvet, 958 (143 suppl.) (A.D. 1627) 750 pp.

p. 56–491, P. BARONUS, *In libros De physico auditu*. Cf. Lohr RLAC XXI 261.

Musée Calvet, 960 (117 suppl.) (A.D. 1615–1621) 621 ff.

f. 2–424, P. LANDRINUS, *Secunda pars philosophiae quae dicitur naturalis*. Cf. Lohr RLAC XXXI 535.

Musée Calvet, 964 (82 suppl.) (A.D. 1602–1603) 376 ff.

f. 1–305, RICHARDUS BERRUYER, *Commentaria in Aristotelis Physicam* [*Phys.*, *CMund.*, *GCorr.*, *Meteor.*, *De an.*] et *Metaphysicam*. Cf. Lohr RLAC XXI 269.

Musée Calvet, 1078 (351) (XIV) 49 ff.

Perg., 302 × 199 mm., binis columnis.

1 (f. 1r–7r) ANON., *In Porph. Inc.*: Liber Porphyrii. Cum sit necessarium – Iste liber ut visum est in divisione logicae non est de logicae esse sed de bene esse. Est enim adimiculativus ad librum Praedicamentorum . . . sed ita planius est.

2 (f. 7r–18r) ANON., *In Praed. Inc.*: Aequivoca dicuntur – Iste liber dividitur in tres partes scilicet in antepaedicamenta et praedicamenta et postpraedicamenta. Secunda ibi, Singulum . . . ad aliud patet solutio. Et in hoc terminatur sententia huius libri. Explicit liber Praedicamentorum.

3 (f. 18v–36v) ANON., *In Perih. Inc.*: Primum oportet constituere – Secundum quod vult Philosophus tertio De anima triplex est operatio intellectus. Una est simplicium quidditatum apprehensio, secunda est apprehensarum compositio . . . sed solum isti modi quattuor supradicti qui addunt modum specialem. Et ista sufficiant circa hanc lectionem et per consequens circa totum librum Perihermenias. Explicit.

4 (f. 37v–49v, 36v–37r) ANON., *In VI Princ. Inc.*: Forma est compositioni – Secundum Philosophum libro Posteriorum et etiam in principio Physicorum scire arbitramur unumquodque cum eius causas cognoscimus . . . (f. 36v–37r *Cap. [inc.*: Secundum Philosophum tertio De anima obiectum intellectus . . . non est motus sed mutatio. Et hoc determinantur quaestiones huius libri] quod secundum notam marginalem pertinet ad finem huius operis). Cf. MS 1089 infra; Lohr XXIV 194.

Musée Calvet, 1081 (354) (XIV) 115 ff.

Perg., 293 × 198 mm., 2, 4, et 6 columnis, olim conventus Avenionensis Ordinis Praedicatorum.

2 (f. 28r–99v) <JOHANNES BERNIER DE FAYT>, *Tabula super notabilibus dictis Aristotelis in libris Ethicorum, Politicorum, Oeconomicorum, Magnorum moralium, Rhetoricae, et Poeticae, cum dictis etiam quibusdam notabilibus commentatorum praeclarissimi antedicti Philosophi. Inc.*: Quoniam ut habetur primo Paralipomenon 20 de corona. . . – (*tab.*) Abraam. Casus narratur de Abraam . . . Cf. Lohr XXVI 156–157.

Musée Calvet, 1083 (112 suppl.) (XV) 209 ff.

Chart., 226 × 141 mm., olim conventus Avenionensis Ordinis Praedicatorum.

1 (f. 1r-48r) ANON., *Quaestiones libri Posteriorum. Inc.*: Quaeritur: Utrum logica sit scientia? Et arguitur quod non, quia omnis scientia praesupponit logicam . . ., - (q. 2) Utrum demonstratio sit subiectum in scientia ista . . ., - (q. ult.) Utrum substantia possit demonstrari . . . non habet. Ideo haec de quaestione.

2 (f. 49r-129v) ANON., *Textus libri Posteriorum. Inc.*: Unumquodque scire arbitramur cum causas eius et principia cognoscimus. Et ideo in isto libro sicut in aliis causae quattuor inquirimus . . . in multis locis construe textum.

3 (f. 130r-155v) ANON., *Quaestiones libri Priorum. Inc.*: Quaeritur: Utrum de syllogismo simpliciter sit scientia? Et videtur quod non, quia de nullo syllogismo est scientia . . ., - (q. 2) Utrum syllogismus simpliciter sit subiectum in scientia ista . . ., - (q. ult.) Utrum privato per habitum cognoscatur . . . privato non oportet. Et haec de quaestione (f. 155v-156r tabula).

4 (f. 157r-209v) GERALDUS DE CELLIS, *Textus libri Priorum. Inc.*: Primum oportet dicere - In isto libro sicut in aliis quattuor causae requiruntur: causa materialis etc. Causa materialis in hoc libro est syllogismus simpliciter . . . ergo leo est fortis in darii. Explicuit Summulae libri Priorum editae a magistro Geraldo de Cellis magistro in artibus legenti actu reportatae per Stephanum Grevi anno 370. Laudetur Christus . . . Cf. Lohr XXIV 159-160.

Musée Calvet, 1089 (362) (XIV) 66 ff.

Perg., 246 × 178 mm., binis columnis, olim conventus Avenionensis Ordinis Praedicatorum.

1 (f. 1r-49r) «GUILLELMUS ARNALDI», *Scriptum super logicam veterem. Inc.*: (prol.) Sicut dicit Philosophus in tertio De anima intellectus noster privatus est quolibet intelligibili in actu sed est in potentia passiva ad intelligendum quodlibet intelligibile . . . quae dicta sunt in isto principio. - (Porph.) Cum sit necessarium - Iste liber ut visum est in divisione logicae non est de logicae esse sed de bene esse. Est enim adminiculativus ad librum Praedicamentorum . . . sed ita planius est. - (Praed.) Aequivoca dicuntur - Iste liber dividitur in tres partes scilicet in antepraedicamenta et praedicamenta et postpraedicamenta. Secunda ibi, Singulum . . . ad aliud patet solutio. Et in hoc terminatur sententia huius libri. - (Perib.) Primum oportet constituere - Secundum quod vult Philosophus tertio De anima triplex est operatio intellectus. Una est simplicium quidditatum apprehensio, secunda est apprehensarum compositio . . . sed solum isti modi quattuor supradicti qui addunt modum specialem. Et ista sufficiunt circa hanc lectionem et per consequens circa totum librum Perihermenias. (in calce:) Explicit Scriptum super logicam veterem editum a magistro G^o At.

2 (f. 49r-57v) *Capitulum in VI Princ. (inc.*: Secundum Philosophum tertio De anima obiectum intellectus . . .) quod in codice 1078 pertinet ad finem commentarii In VI Principiorum.

3 (f. 58r-65v) VITALIS, *Super VI Principiorum. Inc.*: Forma est compositioni - Secundum Philosophum primo Posteriorum et in principio Physicorum scire arbitramur unumquodque cum eius causas cognoscimus . . . determinantur quaestiones. Explicit Scriptum magistri [in ras.: Vitalis i'la] super artem veterem (f. 66v tabula).

Musée Calvet, 1090 (116 suppl.) (XV) 138 ff.

Chart., 235 × 150 mm., longis lineis.

1 (f. 1r-103r) ANON., *Quaestiones de anima* (?). *Inc.*: (*mut.*) . . . enim ponis differentiam inter animam intellectivam, vegetativam et sensitivam . . ., - (f. 14v *q. prox.*) Quaeritur: Utrum entitas cuiuslibet universalis sit realis et ab omni opere intellectus independentis . . ., - (f. 32v) Iuxta intellectum textus ubi dicit quod definitiones dialecticae sunt vanae . . ., - (*q.*) Utrum aliqua operatio eadem in numero competat ipsi animae . . ., - (f. 38v *II*) Circa secundum huius quaero: Utrum anima in sua essentia sit simplex vel realiter composita ex materia et forma . . ./. . . et in hoc conclusiones secundi libri . . . (*illeg.*).

Musée Calvet, 1091 (106 suppl.) (A.D. 1445) 286 ff.

Chart., 220 × 115 mm., longis lineis, una manu, olim conventus Avenionensis Ordinis Praedicatorum.

1 (f. 1r-286v) ANON., *Quaestiones libri Physicorum*. *Inc.*: (*prol.*) Sicut dicit Philosophus in primo Metaphysicae quamlibet artem . . ., - (*q. 1*) Quaeritur: Utrum de naturalibus possit esse scientia? Et videtur quod non, quia de illo quod non est intelligibile non potest esse scientia . . . - (*q. 2*) Utrum de mobili in eo quod mobile possit esse scientia . . ., - (*q. ult.*) Utrum movens primum sit totaliter immobile per se et per accidens . . ./. . . in ratione finis secundum inductionem comm. (?) qui est Deus ipse benedictus in saecula saeculorum (f. 283r-286v tabula). Explicit tabula . . . Praesens opus completum est A.D. 1445 dominica secunda quadragesimae per pauperem fratrem etc.

Musée Calvet, 1093 (85 suppl.) (XV) 245 ff.

Chart., 229 × 160 mm., modo binis columnis (f. 1-105, 122-192) modo longis lineis (f. 106-121, 193-245).

1 (f. 1r-95r) JOHANNES HERVAEUS, *Quaestiones super libros [I-V] Metaphysicae*. *Superscriptio*: Lectura in libros Metaphysicae Aristotelis a Johanne Hervei. Hic incipit primus liber Metaphysicae Aristotelis A.D. 1426. *Inc.*: Circa primum librum Metaphysicae quaeritur: Utrum omnes homines natura scire desiderant? Et arguitur primo quod non, quia omnes homines voluntate scire desiderant . . ., - (*q. 2*) Utrum ex sensu fiat memoria? . . ./. . . (V) per accidens secundum fieri et accidentia per accidens secundum esse. Et sic est finis huius quinti libri. Et haec de quinto libro dicta sufficiant. Explicunt quinque libri Metaphysicae Aristotelis lecti a venerabili philosopho, magistro in artibus Johanne Hervei in vico Straminis in magnis scholis Franciae. Cf. Lohr XXVI 204.

2 (f. 96r-105v) ANON., *Quaestiones super librum XII Metaphysicae*. *Inc.*: Circa duodecimum librum Metaphysicae Aristotelis quaeritur primo: Utrum materia faciat substantiam . . ., - (*q. ult.*) Utrum regno et principatui totius universi praesideat solus princeps qui est Deus benedictus . . ./. . . perfectissimum quod Deum vocamus qui Deus est benedictus in saecula saeculorum. Amen. Explicit duodecimus Metaphysicae.

3 (f. 106r-120r) ANON., *De anima secundum Bicilleum*. *Inc.*: Sicut dicit Damascenus impossibile est substantiam . . ., - Sciendum autem in primis quod multorum opinio . . ./. . . non est abiens vitam, sed simul cum ea etc. Deo gratias. Haec dicta sunt secundum Bicilleum de anima. Cf. Lohr XXIII 346: Albertus de Orlamunde, *Summa naturalium* V (De anima red. A) (f. 120v-121r figura).

4 (f. 122r-192v) <JOHANNES VESOR>, *Quaestiones super libros De anima*. *Inc.*: Circa primum librum de endelechia movetur talis quaestio: Utrum inter partes philosophiae naturalis scientia de anima sit melior et honorabilior. . . Cf. Lohr XXVII 296.

5 (f. 193r-218v) ANON., *In librum De anima*. *Inc.*: (*prol.*) Anima in prima sui creatio est tamquam tabula rasa in qua nihil depictum est . . ., - (*text.*) Bonorum honorabilium - Iste liber in prima sui divisione dividitur in partes duas. In prima ponit prooe-

mium et in secunda tractatum. Secunda pars: Principium etc. Prima dividitur in quatuor . . . / . . . et sic est finis libri De anima.

6 (f. 219r–245v) <NICOLAUS ORESME dub., *Expositio libri De anima*. Inc.: Bonorum honorabilium – Iste liber tractabilis de anima dividitur in tres partes secundum tres libros partiales. In primo libro ponit proemium et recitationem opinionum antiquorum de ipsa anima . . . / . . . (mut.) secundum motum progressivum et deinde procedendo et est. . . Cf. Lohr XXVIII 297–298.

Musée Calvet, 1094 (369) (XV) 251 ff.

Chart., 228 × 153 mm., olim conventus Avenionensis Fratrum Praedicatorum.

1 (f. 1r–251r) GUALTERUS DE BURLEY, *Expositio super VIII libros Politicorum*. Inc.: (prol.) Reverendo in Christo . . . , – (comm.) Subiectum libri Politicorum est civitas . . . / . . . tanto magis utile est seu bonum. Cf. Lohr XXIV 186.

Musée Calvet, 1099 (349) (XV) 179 ff.

Chart., 316 × 218 mm., binis columnis, una manu (exc. f. 143–146), olim conventus Avenionensis Fratrum Praedicatorum.

1 (f. 1r–68r) <JOHANNES VESOR, *Quaestiones super veterem artem*. Inc.: (Porph.) Circa librum Praedicabilium quaeritur: Utrum logica sit scientia ab aliis distincta? Arguitur quod non, quia ut dicitur II Metaphysicae absurdum est simul quaerere scientiam et modum sciendi . . . , – (q. 2) Utrum logica sit pars philosophiae . . . / . . . secundum rem et rationem. – (Praed.) Utrum de praedicamentis sit scientia rationalis ab aliis partibus logicae distincta? Arguitur primo quod non quia scientia habetur per propria principia . . . , – (q. 2) Utrum definitio aequivocorum sit bene assignata . . . / . . . Et est finis Praedicamentorum finitus in mense februarii per manus Petri Zwancke A.D. 1449 Parisius. Explicit. – (VI Pr.) Circa librum VI Principiorum Gilberti Porretani etc.: Utrum praeter ea quae tradita sunt ab Aristotele de praedicamentis sit utile determinare de sex ultimis principis . . . , – (q. 2) Utrum definitio formae sit bene assignata . . . , – (q. ult.) Utrum tres proprietates habitus sint sufficienter assignatae . . . / . . . Iste liber finitus erat Parisius nona die mensis martii in vico Straminis per manus Petri Zwancke anno 1449. – (Div. Boeth.) Utrum de divisibile sit scientia ab aliis distincta . . . , – (q. 2) Utrum sex modi divisionis qui ponuntur in textu sint sufficienter assignati . . . , – (q. ult.) Utrum divisio per accidens habeat fieri per opposita . . . / . . . Et haec de divisionibus Boethii. Iste liber ultimus logicae finitus erat Parisius per manus Petri Pancouke qui proprie vocatur Zwancke tertia die octobris anno 1450 sub venerabili magistro Fohoardo Hameronge. – (Perih.) Circa primum librum Perihermenias Aristotelis primo movetur quaestio: Utrum de enuntiatione sit scientia tamquam de subiecto attributionis huius libri . . . , – (q. 2) Utrum ea quae scribuntur sint notae eorum quae sunt in voce . . . , – (q. ult.) Utrum contrarietas in enuntiationibus sit sumenda secundum . . . / . . . Iste liber finitus erat Parisius per manus Petri Pancouke qui proprie vocatur Zwancke de mane in collegio magistri Jacobi de Gauda die xi aprilis . . . A.D. 1450 . . . sub venerabili magistro Fohoardo . . . Cf. Lohr XXVII 291–292 et XXIII 408 (Folpardus de Hameronge).

2 (f. 69r–146r) <JOHANNES VESOR, *Quaestiones in totam logicam novam*. Inc.: (Prior.) Utrum de syllogismo simpliciter sit scientia tamquam de subiecto attributionis huius libri . . . , – (q. 2) Utrum definitio propositionis sit bene assignata . . . , – (q. ult.) Utrum definitio enthymematis . . . / . . . et haec de libro Priorum (11 junii 1450). – (Post.) Utrum syllogismus demonstrativus sit subiectum scientiae huius libri . . . , – (q. 2) Utrum omnis doctrina et omnis disciplina . . . , – (q. ult.) Utrum cognitio principiorum

... per manus Petri Pancouke qui proprie vocatur Zwancke de Dixmuda (9 sept. 1450) (f. 111v-112r tabulae). – (*Top. I-IV*) Propositum quidem negotii – Utrum de syllogismo dialectico tamquam de proprio et adaequato subiecto huius libri sit scientia ab aliis partibus logicae distincta ... – (*q. 2*) Utrum syllogismus bene dividatur ... – (*IV q. ult.*) Utrum species secundum quod possit participare ... (10 junii 1450). – (*Soph. El.*) Utrum de elencho sophistico sit scientia specialis et ab aliis partibus logicae distincta tamquam de subiecto attributionis libri Elenchorum ... – (*q. 2*) Utrum necessarium sit unum plura significare ... – (*q. ult.*) Utrum divisio orationum in faciles et difficiles ... (22 sept. 1450) (f. 143r-146r quaestiones additae alia manu: Utrum necesse sit determinare de solutione paralogismorum ... et sic est finis Elenchorum). Cf. Lohr XXVII 292-293.

3 (f. 147r-178v) JOHANNES VESOR, *Quaestiones super libros [I-VI] Ethicorum*. *Inc.*: Omnis ars – Utrum de moribus et virtutibus humanis sit una scientia practica ab aliis distincta? Arguitur primo quod non sunt scientia quia omnis scientia est de necessariis ... – (*q. 2*) Utrum omnia quibus homo ordinatur ad bonum, scilicet ars ... – (*VI q. ult.*) Utrum virtutes intellectuales ... Et haec de sexto libro Ethicorum finito Parisius per manus Petri Pancouke qui proprie vocatur Zwancke, A.D. 1451 in festo translationis sancti Nicolai ... Cf. Lohr XXVII 298.

Musée Calvet 1101 (350) (A.D. 1437) 192 ff.

Chart., 303 × 215 mm., binis columnis, olim conventus Avenionensis Fratrum Praedicatorum.

1 (f. 1r-192r) FRANCISCUS DE CASLETO, *Propositiones de metaphysica*. *Inc.*: (prol.) Philosophiam vestibus indutam pretiosis prima De consolatione prosa prima introducit quam suis ipsa manibus texuerat ... – (*I*) Summus igitur vestis philosophiae textor Aristoteles ... Prima propositio: Omnes homines naturaliter desiderant scire. Quod ostenditur ex sensuum delectatione ... – (*q. 1*) Circa litteram praepositam quaeruntur varia per ordinem. Primo quaeritur: Utrum omnibus hominibus ad scientiam sit inditum desiderium naturale? Et videtur quod non ... et omnibus sanctae curiae caelestis. Amen. Et sic finis. Sit laus et gloria sine fine. Iste liber fuit finitus per me Franciscus de Casleto tunc temporis in artibus Toloniae magistrum A.D. 1437 in mense maii ... Cf. Lohr XXIII 409.

Avranches

Bibliothèque municipale, 220 (XIII) 167 ff.

Perg., 238 × 175 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-167v) AVERROES, *In Metaphysicam*. Cf. *AL* no. 400.

Bibliothèque municipale, 227 (XIII-XIV) 200 ff.

Perg., 255 × 185 mm., longis lineis, bipartitus f. 1-33 (XIV), f. 34-200 (XIII ex.).

1 (f. 1r-10v) ARISTOTELES LATINUS, *Isagoge*; 2 (f. 10v-24v) *Praedicamenta* (expl. mut.) 3 (f. 25r-33r) BOETHIUS, *In Perihermenias*, ed. secunda; 4 (f. 34r-101v) ARISTOTELES, *Topica*; 5 (f. 102r-117v) *Elenchi*; 6 (f. 118r-164r) *Priora*.

7 (f. 164r manu s. XIV) ALBERTUS DE SAXONIA, *Elenchus quaestionum primi libri Posteriorum*. *Inc.*: Quaestiones Posteriorum ab Alberto. Prima: Utrum de demonstratio-

ne sit scientia? Secunda: Utrum demonstratio sit subiectum scientiae . . . / . . . Utrum scibile differat ab opinabili et scientia ab opinione? In quaestione solemnī respondebitur ad quaestionem et est ultima primi libri Posteriorum ab Alberto de Saxonia. Cf. Lohr XXIII 349 et XXVI 181–182 (Johannes Buridanus dub.).

8 (f. 164v–200r) ARISTOTELES, *Posteriora*. Cf. *AL* no. 404.

Bibliothèque municipale, 232 (XII–XIII) 225 ff.

Perg., 215 × 188 mm., longis lineis, ex novem partibus constitutus (secunda-quinta: f. 64–71 s. XII; f. 72–81 s. XIII; f. 82–89 s. XII; f. 90–125 s. XIII; nona: f. 201–225 s. XII).

2 (f. 64r–68v) PETRUS ABAELARDUS, *Tractatus de intellectibus*. Inc.: De speculationibus itaque hoc est intellectibus disserturi . . . / . . . necesse est addi substantiam. Haec de speculationibus hoc est intellectibus dicta sufficiant. Ed. V. Cousin, Petri Abaelardi Opera II (Paris 1859) 733–755. Cf. Lohr XXVIII 329.

3 (f. 68v–71v) ANON., Quaeritur: An haec divisio eorum . . . / . . . (mut.).

4 (f. 73r–77r) ARISTOTELES LATINUS, *Ethica nova*. Ed. *AL* XXVI 1–3 fasc. 2 pp. 65–95.

5 (f. 77v–81v) ID., *De differentia*.

6 (f. 82r–89v) ID., *Ethica vetus*. Ed. *AL* XXVI 1–3 fasc. 2 pp. 5–48 (text.), 50–61 (annotationes interpretis in *Ethicam veterem*).

7 (f. 90r–125v) ANON., *Commentum in Ethicam veterem*. Inc.: Omnis doctrina alicuius boni esse operatrix videtur. Et iterum: Omnis doctrina aliquod bonum exoptat . . . / . . . (*incompl. ad verba*: in naturalibus desideriis [1118b 15]) haec vero additio tamquam communis in omni virtute intelligitur. Expositio autem litterae habetur alias. Ed. O. Lottin, *Psychologie et morale aux XIIe et XIIIe siècles I* (Louvain 1942) 505–534 (excerpta).

14 (f. 201r–225v) ARISTOTELES LATINUS, *Metaphysica vetustissima*. Ed. *AL* XXV 1–1a pp. 5–73, cf. 74–83 (scholia).

De hoc codice cf. *AL* no. 408.

Bayeux

Bibliothèque du Chapitre, 131 (A.D. 1648) 285 pp.

1. <JACOBUS> DESPÉRIERS, *Philosophia*, in Collegio Lexoviano Parisiis excerpta per Johannem Lamy, Parisinum, 1648.

Bibliothèque du Chapitre, 132 (A.D. 1648) 291 pp.

1. JACOBUS DESPÉRIERS, *Commentarii in X libros Ethicorum*. Cf. Lohr RLAC XXIX 717.

Besançon

Bibliothèque municipale, 433 (XIV) 186 ff.

Perg., 190 × 135 mm., binis columnis.

1 (f. 1r–186v) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. Lohr XXIII 332–334.

Bibliothèque municipale, 479 (A.D. 1598–1599) 335 ff.

Chart., 195 × 150 mm., longis lineis, f. 326–335 vacant.

1 (f. 2r–4v) PERERIUS, lib. V *Physiol.* cap. 1 *De laudibus Aristotelis. Inc.*: Aristoteles quem ego sane puto non temere . . .

2 (f. 5r) ARGENTERIUS, *Differentiae facultatum*.

3 (f. 6r–12r) Index omnium Disputationum et capitum totius commentarii in libros De caelo, generatione et meteorologicis.

4 (f. 13r–101v) LAURENTIUS MANGOLT, S.J., *Commentarius in IV libros De caelo*, scriptus a Johanne Theodoro Schönlinno Herbipolitano anno 1598.

5 (f. 103r–253r) ID., *Commentarius in II libros De generatione Aristotelis*, scriptus a Johanne Theodoro Schönlinno Herbipolitano.

6 (f. 253v–325r) ID., *Tractatus physicus de meteoris*. Cf. Lohr RLAC XXXI 565.

Bordeaux**Bibliothèque municipale, 131 (XIV) 268 ff.**

Perg., 310 × 225 mm., binis columnis, ex conventu Burdigalensi Eremitarum S. Augustini.

f. 98r–105v, SIGERUS DE CULTRACO, *Ars priorum. Inc.*: Logica est pars organica totius philosophiae . . . et reductio imperfectorum ad perfectos. Finitur ars quaedam in qua redacta sunt sub compendio quae in toto libro Priorum magis diffuse sunt tradita, data a magistro Segero de Cultraco. Ed. G. Wallerand, *Les Œuvres de Siger de Courtrai* (Louvain 1913) 3–75. Cf. Lohr XXIX 138.

Bibliothèque municipale, 140 (XIV) 84 ff.

Perg., 247 × 180 mm., binis columnis.

1 (f. 1r–84v) AEGIDIUS DE ROMA, *Summa super libro De causis. Inc.*: (mut. in q. 3) auctor ergo volendo . . . – Quarta propositio. Prima rerum creaturarum est esse – Postquam auctor determinavit de connexione primarum causarum . . . causae primae qui est Deus benedictus et sublimis cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen. Explicit Summa super libro De causis edita a fratre Aegidio de Roma ordinis Fratrum Heremitarum S. Augustini, completa Baiocis. Cf. Lohr XXIII 329–330.

Bibliothèque municipale, 169 (XIV) 111 ff.

Perg., 235 × 180 mm.

1 (f. 1r–99r) «PETRUS DE CORVEHEDA, *Sententia super librum Ethicorum*». *Inc.*: (ep. ded.) Cum bonum alicuius amici sibi soli non sit proprium. . . – (text.) Omnis ars et omnis doctrina – Hic incipit primus liber Ethicorum in quo sunt novem capitula . . . ad felicitatem ordinantur et eius gratia acquiruntur. Omnipotens laudetur, quoniam finis huius operis habetur. Amen. Cf. Lohr XXVIII 350.

Bibliothèque municipale, 194 (A.D. 1645) 665 pp.

1. TOSSANUS BONNET, S.J., *Disputationes in libros De caelo et mundo, De ortu et interitu, De mixtis et elementis*. Cf. Lohr RLAC XXI 272–273.

Bibliothèque municipale, 415 (XIII/XIV) 175 ff.

Perg., 315 × 215 mm., binis columnis, ex duobus partibus (f. 2–135 et 136–175) constitutus, olim conventus Burdigalensis Eremitarum S. Augustini.

1 (f. 2r–135v) AEGIDIUS DE ROMA, *Sententia super libro De anima. Inc.*: Ex Romanorum spectabili ac illustri prosapia oriundo . . . Cf. Lohr XXIII 331–332.

2 (f. 136r–153r) ANON., *Quaestiones super libris I–II De anima. Inc.*: Bonorum honorabilium – Circa istam scientiam quaeruntur quaedam et primo: Utrum de anima possit esse scientia? Et secundo: Utrum sit una vel plures? De primo arguitur quod de anima non possit esse scientia . . ., – (q. 2) Utrum ista sit una. . ., – (q. 3) Utrum ista scientia sit naturalis . . .

3 (f. 153r–161r) THOMAS DE AQUINO, *Qu. disp. de anima* (art. 1–3).

4 (f. 161r–175r) ANON., *Quaestiones super libro III De anima. Inc.*: (q. ult.) Utrum intellectus noster coniunctus magnitudini vel corpori possit intelligere substantias separatas. . . . quando habuerit cognitionem omnium rerum intellectus.

De hoc codice cf. *H. F. Dondaine et H. V. Shoener*, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 121 no. 321.

Bibliothèque municipale, 416 (XIV) 80 ff.

Perg., 305 × 210 mm., binis columnis.

1 (f. 1r–54v) AEGIDIUS DE ROMA, *Summa de generatione. Inc.*: Anima enim ut testatur Philosophus . . . Cf. Lohr XXIII 330–331.

2 (f. 55r–78v) AEGIDIUS DE ROMA, *Quaestiones in I De generatione. Inc.*: Philosophus in prima parte huius proemii tria tangit. Primo enim dicit quod vult tradere notitiam de generatione et corruptione, secundo dicit talia esse naturalia. . . – (*dub. 1*) Circa primum dubitatur sic: Videtur quod de generabilibus et corruptibilibus non possit esse scientia . . . (in *cap. de augmentatione*) quod non est generatio sed augmentum. Cf. Lohr XXIII 331.

Bibliothèque municipale, 417 (XIV) 52 ff.

Perg., 352 × 244 mm., binis columnis, una manu italica.

1 (f. 1r–51v) THOMAS DE AQUINO, *Super libris II–III De anima* (cum textu Aristotelis veteris translationis). *Inc.*: Haec quidem a prioribus – Postquam Aristoteles posuit opiniones aliorum de anima in primo libro . . . (mut.). Cf. *AL* no. 451; *Dondaine – Shoener*, op. cit. 122 no. 322; Lohr XXIX 167.

Bibliothèque municipale, 418 (XIV) 209 ff.

Perg. 262 × 196 mm., binis columnis, olim conventus Burdigalensis Eremitarum S. Augustini.

1 (f. 1r–114v) ARISTOTELES LATINUS, *Liber Ethicorum* cum commento THOMAE DE AQUINO (inc. mut. circa finem libri I). Cf. *AL* no. 452; *Dondaine – Shoener*, op. cit. 122 no. 323; Lohr XXIX 168.

Bibliothèque municipale, 420 (XIV) 151 ff.

Perg., 330 × 235 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-151v) AEGIDIUS DE ROMA, *Expositio in libros Posteriorum. Inc.: Venerabili viro ex Anglorum . . .* Cf. Lohr XXIII 328.

Bibliothèque municipale, 422 (XIV) 146 ff.

Perg., 250 × 190 mm., binis columnis.

1 (f. 1-146) <PHILIPPUS DE VITRIACO dub.>, *Compilatio de libris naturalibus Aristotelis et aliorum quorundam philosophorum de rerum natura . . .*, *Inc.: (I) De unitate et simplicitate Dei. Dicit igitur Aristoteles in X Philosophiae primae . . . / . . . aquae calidae inter vulnera.* Cf. Lohr XXVIII 381-382.

Bibliothèque municipale, 423 (XIV) 199 ff.

Perg., 310 × 225 mm., binis columnis.

1 (f. 1-199) AEGIDIUS DE ROMA, *Sententia super librum Physicorum. Inc.: Naturalis scientia est aliqua scientiarum . . . / . . . (mut.).* Cf. Lohr XXIII 330.

Bibliothèque municipale, 424 (XIV) 109 ff.

Perg., 300 × 210 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-109v) AEGIDIUS DE ROMA, *Scriptum super librum Physicorum. Inc.: Naturalis scientia est aliqua scientiarum . . .* Cf. Lohr XXIII 330.

Bibliothèque municipale, 428 (A.D. 1507-1508) 148 ff.

1. REGINALDUS LENIUS, *Philosophia naturalis.* Cf. Lohr RLAC XXXI 538.

Bibliothèque municipale, 431 (A.D. 1594) 397 ff.

1. GUILLELMUS MOURETO, *In Aristotelis logicam.* Cf. Lohr RLAC XXXI 600.

Bibliothèque municipale, 433 (A.D. 1570).

1. JACOBUS DE CRUCE, S.J., *In libros qui ad physicam pertinent tractationes.* Cf. Lohr RLAC XXVIII 740.

Bibliothèque municipale, 434 (XVI).

1. JACOBUS COMMOLETUS, S.J., *Dialectica.* Cf. Lohr RLAC XXVIII 716.

Bibliothèque municipale, 443 (A.D. 1604-1606).

1. ANTONIUS JORDIN, S.J., *In Physicam.* Cf. Lohr RLAC XXX 736.

Bibliothèque municipale, 445 (A.D. 1604–1606).

1. ANTONIUS JORDIN, S.J., *In libros De caelo*. Cf. Lohr RLAC XXX 736.

Bibliothèque municipale, 522 (A.D. 1643) 345 ff.

1. TOSSANUS BONNET, S.J., *Disputationes in universam philosophiam*. Cf. Lohr RLAC XXI 272.

Boulogne-sur-Mer**Bibliothèque municipale, 111 (134) (XV) 322 ff.**

Perg., 386 × 281 mm., binis columnis, una manu.

- 1 (f. 1r–320v) GERALDUS ODONIS, *Sententia et expositio cum quaestionibus super librum Ethicorum*. *Inc.*: (prol. mut.) . . . unum hominem. Haec autem melioratio est bonum humanum . . ., – (text.) Omnis ars et omnis doctrina – Huic libro Aristoteles praemittit prooemium . . . / . . . honor et gloria in saecula saeculorum. Amen. Explicit sententia et expositio cum quaestionibus super librum Ethicorum edita a reverendo patre fratre Geraldo Odonis magistro in theologia et ordinis fratrum minorum generali ministro. Deo gratias (f. 321r–322v tabula). Cf. Lohr XXIV 164.

Bourges**Bibliothèque municipale, 159 (142) (XVI) 138 ff.**

- 1 (f. 1–84) JOHANNES RIOLANUS, *In Ethica Aristotelis ad Nicomachum filium*, hodie a prandio 2 octobris 1568 hora tertia. D. Johannes Riolanus dialecticus Calvicus hunc primum ex decem librum interpretari inceptit Lutetiae.

- 2 (f. 85–138) ID., *In Metaphysicam*. Cf. Lohr RLAC XXXIII 692.

Bibliothèque municipale, 298 (246) (XIV) 170 ff.

Chart., 212 × 145 mm.

- f. 46r–95r, ANON., *Rubricae librorum Aristotelis et aliorum philosophorum et commentariorum tam philosophiae quam logicae quorum flores et auctoritates sequuntur postea*. *Inc.*: Cum omnem nostrum appetitum movere debeat . . ., – (text.) Primus liber Metaphysicae Aristotelis. Omnes homines naturaliter . . . / . . . et augere reliquum. Ed. J. Hamesse, *Les Auctoritates Aristotelis: un florilège médiéval, étude historique et édition critique* (Louvain–Paris 1974).

Cambrai**Bibliothèque municipale, B.165 (160) (XIV) 313 ff.**

Perg., 330 × 252 mm.

- 1 (f. 1r–256v) JOHANNES BURIDANUS, *Quaestiones super libros Ethicorum* [I–X q. 6]. *Inc.*: Bonitatis et nobilitatis excellentiam . . . Cf. Lohr XXVI 179–181.

Bibliothèque municipale, B.392 (370) (XV) 111 ff.

Chart., 305 × 210 mm., binis columnis.

f. 46r-111r, <JOHANNES BERNIER DE FAYT, *Manipulus moralis philosophiae*. Inc.: De corona Melchon idoli Ammonitarum (Paralip. 20) beatus David. . . , - (tab.) Abraam. Quod narratur . . . Cf. Lohr XXVI 157.

Bibliothèque municipale, B.486 (454) (XIII-XIV) I + 90 ff.

Perg., 259 × 182 mm., binis columnis, pluribus manibus, ex duobus partibus constitutus (f. 1-41 s. XIII; f. 42-89 s. XIV), f. I et 90r vacant.

f. 2r, <SIMON DE FAVERSHAM>, *Super De anima* (I q. 1 fragm.). Inc.: Bonorum honorabilium - Quaeritur: Utrum de anima possit esse scientia? Et arguitur quod non. De eo quod non habet formam . . . Cf. *J. Vennebusch*, Die Quaestiones in tres libros De anima des Simon von Faversham: AGPh 47 (1965) 27, 34-36 (elenchus quaestionum); Lohr XXIX 144 f.

f. 42r-88r, <SIGERUS DE BRABANTIA dub.>, *Quaestiones supra librum Metaphysicae usque ad sextum*. Inc.: Omnes homines - In hoc libro est ens suppositum sive subiectum. Cuius ratio est . . . / . . . altitudo est ens per accidens. Expliciuunt Quaestiones supra librum Metaphysicae usque ad sextum. Eds. *A. Maurer*, Ms. Cambrai 486: Another Redaction of the Metaphysics of Siger of Brabant?: *Mediaeval Studies* 11 (1949) 224-232 spec. 229-232 (IV q. 4); *J. J. Duin*, La Doctrine de la providence dans les écrits de Siger de Brabant (Louvain 1954) 71-74 (I q. 23, 32); *A. Zimmermann*, Verzeichnis ungedruckter Kommentare zur Metaphysik und Physik des Aristoteles (Leiden-Köln 1971) 7, 92-97 (elenchus quaestionum). Cf. Lohr XXIX 133.

f. 88r-89v, ANON., *Abbreuiatio lib. I-IV Physicae*. Inc.: Tunc enim cognoscere arbitramur unumquodque . . .

De hoc codice cf. *Maurer*, art. cit.; *Duin*, op. cit. 135-136; *H. F. Dondaine* et *H. V. Shoener*, Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I (Roma 1967) 180 no. 465.

Bibliothèque municipale, B.924 (823) (XV) 181 ff.

Chart., 294 × 212 mm., f. 60, 95 vacant.

1 (f. 1r-6r) Tabula librorum Alberti Magni videlicet quarti Meteororum, De natura locorum, De lapidibus et mineralibus, secundum ordinem alphabeti.

2 (f. 7r-59v) ALBERTUS MAGNUS, *Liber IV Meteororum*. Inc.: Nos in principio huius doctrinae . . . Cf. Lohr XXIII 342.

3 (f. 61r-94r) ID., *De natura loci*. Inc.: De natura locorum quae provenit ex habitudine . . .

4 (f. 97r-167v) ID., *Liber de mineralibus*. Inc.: De commixtione et coagulatione similiter et congelatione . . . Cf. Lohr XXIII 342.

Bibliothèque municipale, B.958 (856) (A.D. 1424) 148 ff.

Chart., 295 × 220 mm.

1 (f. 1-148) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. Lohr XXIII 332-334.

Bibliothèque municipale, B.961 (859) (XIV) 96 ff.

Perg., 300 × 210 mm., binis columnis.

- 1 (f. 1r–30r) ALBERTUS MAGNUS. *De praedicabilibus*;
- 2 (f. 30r–62v) *id.*, *De praedicamentis*;
- 3 (f. 62v–74v) *id.*, *De VI Principiis*;
- 4 (f. 74v–81v) *id.*, *Liber Divisionum Boethii*;
- 5 (f. 81v–95v) *id.*, *Peribermenias* (expl. mut. in II tr. 2 cap. 7) (f. 96r–v tabula). Cf. Lohr XXIII 339–340.

Bibliothèque municipale, B.962 (860) (XV) 249 ff.

Chart., 285 × 222 mm., una manu.

1 (f. 2r–107v) «HUGO DE DORDRACO», *Copulata veteris artis. Inc.*: Circa initium libri Praedicabilium ... Cf. Lohr XXIV 242. *Inc.*: (*Porph.*) Circa initium libri Praedicabilium Porphyrii primo quaeritur: Utrum logica sit scientia? Respondetur quod sic. Probat: Quia est scientia quod habet subiectum. ... – (*q. 2*) Utrum demonstratio naturalis erat nota facienti eam? – (*q. ult.*) Utrum Socrate non existente ista est vera: Socrates est homo? *Expl.*: et est proprium contento ut patet. – (*Praed.*) Circa initium libri Praedicamentorum Aristotelis quaeritur: Quis est primus liber logicae Aristotelis? Respondetur quod liber Praedicamentorum ... – (*q. 2*) Quaeritur: Utrum de decem praedicamentis est scientia? – (*q. ult.*) Quaeritur: Quae est causa quare habere quoad tertium et quartum modos plus facit ... *Expl.*: de isto contento separato loquitur sextus modus. Explicit liber Praedicamentorum Aristotelis. – (*Perih.*) Circa initium primi libri Perihermeniarum Aristotelis primo quaeritur: De quo determinatur in libro Perihermeniarum? Respondetur quod de enuntiatione ... – (*q. 2*) Quaeritur: Quae est causa ordinis istius libri ad praecedentes? – (*q. ult.*) Quare contrarietas magis sumitur ex parte modi enuntiandi? *Expl.*: ut hic variatur: Homo est iustus, homo non est iustus. Expliciunt *Copulata veteris artis* Aristotelis. Incipiunt *Copulata novae logicae* Aristotelis.

2 (f. 108r–249v) «HUGO DE DORDRACO», *Copulata novae logicae. Inc.*: Circa initium primi libri Priorum ... Cf. Lohr XXIV 242. *Inc.*: (*Prior.*) Circa initium primi libri Priorum analyticorum Aristotelis primo quaeritur: Utrum de syllogismo simpliciter dicto sit scientia tamquam de subiecto libri Priorum? Respondetur quod sic per duas conclusiones ... – (*q. 2*) Quaeritur: Quid est syllogismus simpliciter dictus? – (*q. ult.*) Quaeritur: Utrum enthymema sit consequentia necessaria? *Expl.*: est medium tertiae figurae. – (*Post.*) Circa initium primi libri Posteriorum Aristotelis primo quaeritur: Quis est secundus liber novae logicae? Respondetur quod liber Posteriorum. ... – (*q. 2*) Quid est subiectum istius libri? – (*q. ult.*) Quaeritur: Utrum obiectum sensus sit universale seu particulare? *Expl.*: ad omnes formas. – (*Top. I–III*) Circa initium primi libri Topicorum Aristotelis primo quaeritur: Utrum scientia dialectica sit scientia? Respondetur quod sic et probatur: Quia illud est scientia ... – (*q. 2*) Quae est notitia acquisita per syllogismum dialecticum? – (*q. ult.*) Quaeritur: Quid est exemplum de secunda consideratione? *Expl.*: illius quidem est fieri simpliciter. Explicit secundus liber Topicorum lectus per venerabilem virum artium magistrum Hugonem de Dordraco scriptus per manum Nicolai de Brucella alias Stampioem finitus A.D. 1469 penultima maii. – In tertio Topicorum .../... gradus a gradu. Et sic est finis tertius liber. Primus Elenchorum. – (*Elench.*) Circa initium primi libri Elenchorum Aristotelis primo quaeritur: Utrum de syllogismo sophistico sit scientia? Dicendum quod sic. Quia de illo est scientia ... – (*q. 2*) Quaeritur: Utrum scientia sophistica sit scientia? – (*q. ult.*) Utrum nova logica fuit inventa sicut aliae artes? *Expl.*: scilicet adinvenit Aristoteles.

Bibliothèque municipale, B.963 (861) (XIV) 84 ff.

Perg., 285 × 198 mm., binis columnis.

1 (f. 1–84) JOHANNES BERNIER DE FAYT, *Milleloquium philosophiae sive Manipulus moralis philosophiae. Inc.*: Quoniam ut habetur I Paralipomenon 20 capitulo de corona Melchon idoli Rabath David sibi diadema composuit . . . Cf. Lohr XXVI 156–157.

Bibliothèque municipale, B.964 (862) (A.D. 1481–1482) 294 ff.

Chart., 273 × 200 mm., f. 7, 115 vacant.

1 (f. 1r–6v) HENRICUS DE EYNDONIA, *Super librum Praedicabilium. Inc.*: Cum sit necessarium – Circa initium libri Praedicabilium Porphyrii. Iste est liber Praedicabilium Porphyrii qui intulatur sic: Incipiunt Isagoge Porphyrii in Categorias praedicamentorum Aristotelis in quo determinatur . . . / . . . sunt sufficientes. Et sic est finis libri Praedicabilium Porphyrii per me Theodoricum de Bruxella sub magistro Henrico de Andonia A.D. 1481 feria quinta post Elizabeth.

2 (f. 8r–17v) ID., *Super librum Praedicamentorum. Inc.*: Aequivoca dicuntur – Iste est liber Praedicamentorum Aristotelis in quo Philosophus determinat choord (?) materialibus generum praedicamentium qui prima sui divisione . . . / . . . omnes enumerati sunt. Et sic est finis libri Praedicamentorum Aristotelis per me Theodoricum de Bruxella alias Regis Lovanii sub magistro Henrico de Eyndonia A.D. 1482.

3 (f. 18r–28r) ID., *Super librum Peribermeriarum. Inc.*: Primum oportet constituere – Iste est liber Peribermeriarum Aristotelis in quo Philosophus determinat de his quae spectant ad secundam operationem mentis . . . / . . . contrarias enuntiationes esse similes vides (?). Et sic est finis continuationum secundi libri Peribermeriarum Aristotelis et totius veteris artis per me Theodoricum Regis de Bruxella sub venerabili viro artium magistro necnon in medicinis baccalaureo magistro Henrico de Eyndonia A.D. 1482. Cf. Lohr XXIV 220.

4 (f. 29r–59v) PETRUS DE THENIS, *Super librum Priorum. Inc.*: Primum oportet dicere – Iste est liber Priorum analyticorum Aristotelis in quo Philosophus determinat de syllogismo simpliciter dicto, de partibus, principiis et passionibus eiusdem . . . / . . . circa finem epilogat Philosophus. Et est finis secundi libri Priorum analyticorum Aristotelis per me Theodoricum Regis alias de Bruxella sub venerabili viro artium magistro magistro Petro de Thenis A.D. 1482.

5 (f. 60r–81r) ID., *Super librum Posteriorum. Inc.*: Iste est liber Posteriorum analyticorum Aristotelis cuius subiectum est demonstratio. Et dividitur prima sui divisione in duos libros partiales . . . / . . . vocatio intellectualis. Et sic est finis secundi libri Posteriorum analyticorum Aristotelis per me Theodoricum Regis de Bruxella Lovanii in Lili paedagogio sub venerabili viro artium magistro magistro Petro de Thenis A.D. 1482 octava die mensis augusti.

6 (f. 82r–93v) ID., *Super librum Topicorum. Inc.*: Propositum quidem negotii – Iste est liber Topicorum Aristotelis qui dividitur in octo libros partiales. In primo determinatur de syllogismo dialectico . . . / . . . additur dico. Et sic est finis secundi libri Topicorum Aristotelis A.D. 1482 ultima maii sub venerabili viro magistro Petro de Thenis. Cf. Lohr XXVIII 376–377.

7 (f. 94r) *Auctoritates totius libri Topicorum Aristotelis.*

8 (f. 95r–114r) HENRICUS DE GANDAVO, *Super librum Elenchorum. Inc.*: Iste est liber Elenchorum Aristotelis in quo ipse determinat de elencho sophistico. Et dividitur in duos libros partiales . . . / . . . (I) Et sic est finis primi libri Elenchorum Aristotelis per me Theodoricum de Bruxella Lovanii in Lilio paedagogio sub venerabili viro artium magistro magistro Henrico de Gandavo A.D. 1482 augusti xiii. *Expl. (II)* Et sic est finis se-

cundi libri Elenchorum Aristotelis et per consequens totius logicae sub venerabilibus viris artium quoque magistris anteprendialibus magistro Henrico de Eyndonia et magistro Petro de Thenis, postprandialibus vero magistro Petro de Thons et magistro Henrico de Gandavo per me Theodoricum Regis alias de Bruxella alma in universitate Lovanii in Lillii paedagogio A.D. 1482 quarta quidem die mensis septembris. Cf. Lohr XXIV 224.

9 (f. 116r-144r) HENRICUS DE EYNDONIA, *Copulata libris Praedicabilium. Inc.*: Circa initium totius logicae. Cum in doctrinis dicendum oportet secundum naturam . . . Laus et gloria eius. Et sic est finis Copulationum libri Praedicabilium per me Theodoricum de Bruxella A.D. 1482 in profesto sanctae Katharinae. Deo gratias.

10 (f. 145r-178v) ID., *Copulata libri Praedicamentorum. Inc.*: Circa initium libri Praedicamentorum Aristotelis quaeritur primo: Utrum de decem praedicamentis potest esse scientia una? Pro cuius solutionem sciendum . . . Et sic est finis libri Praedicamentorum Aristotelis scriptus et finitus per me Theodoricum de Bruxella Lovanii de Lilio sub magistro Henrico de Eyndonia A.D. 1482.

11 (f. 179r-198v) ID., *Copulata libri Perihermenias. Inc.*: Circa initium secundi libri logicae Aristotelis tertii vero totius logicae qui est liber Perihermenias Aristotelis . . . Et sic est finis Copulatorum totius veteris artis per me Theodoricum de Bruxella sub magistro Henrico de Eyndonia 1482 xv aprilis. Cf. Lohr XXIV 221.

12 (f. 199r-232r) PETRUS DE THENIS, *Copulata libri Priorum. Inc.*: Circa initium Priorum analyticorum Aristotelis quaeritur primo: Utrum de syllogismo simpliciter dicto sit scientia tamquam de subiecto libri Priorum Aristotelis? Videtur quod sic quia de illo . . . Et sic est finis secundi libri Priorum analyticorum Aristotelis per me Theodoricum Regis alias de Bruxella sub venerabili viro artium magistro magistro Petro de Thenis A.D. 1482 iunii xix.

13 (f. 232v-263r) ID., *Copulata libri Posteriorum. Inc.*: Secundus liber novae logicae est liber Posteriorum analyticorum Aristotelis in quo Philosophus determinat de syllogismo demonstrativo tamquam de subiecto . . . Et sic est finis secundi libri Posteriorum analyticorum Aristotelis per me Theodoricum Regis alias de Bruxella sub venerabili viro artium magistro magistro Petro de Thenis A.D. 1482 mensis augusti circa finem.

14 (f. 264r-280r) ID., *Copulata libri Topiorum. Inc.*: Propositum quidem negotii - Pro introductoria cognitudine dicendorum aliqua prooemialiter praemittenda . . . Et sic est finis secundi libri Topiorum Aristotelis per me Theodoricum de Bruxella sub venerabili viro magistro magistro Petro de Thenis A.D. 1482 prima iunii. Cf. Lohr XXVIII 376-377.

15 (f. 281r-294r) HENRICUS DE GANDAVO, *Copulata libri Elenchorum. Inc.*: In libro Elenchorum determinat Philosophus de elencho sophistico . . . Et sic est finis secundi libri Elenchorum Aristotelis per me Theodoricum Regis, alias de Bruxella, sub venerabilibus viris artiumque magistris, anteprendialibus quidem magistro Henrico de Eyndonia et magistro Petro de Theyns, utriusque juris baccalario, postprandialibus vero eodem magistro Petro de Theins et magistro Henrico de Gandavo A.D. 1482. Cf. Lohr XXIV 224.

Bibliothèque municipale, A.1008 (906) (XIV) 131 + 132 ff.

Perg., 221 × 149 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-131r) (PHILIPPUS DE VITRIACO dub.), *Compilatio de libris naturalibus Aristotelis et aliorum quorundam philosophorum de rerum natura. Inc.*: (prol.) Cum omne desiderii compos et maxime creatura rationalis appetat suam perfectionem . . . Explicit Compendium philosophiae anno Christi 1327 factum. Cf. Lohr XXVIII 381-382.

Carcassonne

Bibliothèque municipale, 32 (916-24) (XVII) 392 ff.

1. CAPREOLUS, *Commentarii in Metaphysicam*.
2. CAPREOLUS, *Commentarii in Physicam*. Cf. Lohr RLAC XXVIII 698.

Carpentras

Bibliothèque Inguimbertaine, 281 (L.278) (XIV) 48 ff.

Perg., 200 × 150 mm., binis columnis.

1 (f. 1-48) <ROBERTUS KILWARDBY>, *Scriptum super librum Priorum. Inc.*: Cum omnis scientia sit veri inquisitiva et hoc per rationem et modum . . . / . . . (*mut.*) inesse autem habet pacem. Cf. Lohr XXIX 111 f.

Bibliothèque Inguimbertaine, 283-285 (L.280-281) (XVII).

1. P. BARON, *Arcana philosophiae peripateticae christiane evoluta*. Cf. Lohr RLAC XXI 261.

Bibliothèque Inguimbertaine, 287 (L.283) (XV) 98 ff.

Chart., 290 × 220 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-98v) ANON., *Expositio libri Physicorum. Inc.*: (*mut.* in I) sic quando dicis: ‚Cum causas et principia‘ quod male dicat . . . , – Textus Aristotelis contra istum textum in quo dicit quod nos arbitramur et cognoscimus perfecte quando cognoscimus per causas . . . , – (*lemma*) Unde de universalibus – Hic est tertius pars huius proemii in qua Aristoteles assignat suum modum procedendi . . . , – (V) Incipit quintus liber Physicorum. Transmutatur autem – Hic est quintus liber Physicorum in quo Aristoteles determinat de tribus et secundum hoc dividitur in tres partes. In prima determinat de speciebus motus . . . , – (*VIII lemma ult.*) Quoniam autem contingit – Hic est tertium capitulum in quo ostendit circularem motum esse perpetuum . . . / . . . ad unitatem motus requiritur unitas mobilis unitatem motorum unitas temporis unitatem terminorum secundum speciem, sed non omnia ista sunt in motu reflexo igitur etc.

Bibliothèque Inguimbertaine, 290 (L.286) (XIV) 50 ff.

Perg., 320 × 230 mm., binis columnis.

1 (f. 1-50) AEGIDIUS ROMANUS, *Expositio supra libros Elenchorum. Inc.*: Ex illustri prosapia oriundo . . . Cf. Lohr XXIII 328-329.

Bibliothèque Inguimbertaine, 292 (L.288) (XIV) 129 ff.

Chart., 310 × 230 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-42v) JOHANNES BURIDANUS, *Expositio libri Metaphysicae. Inc.*: Omnes homines – Iste liber Metaphysicae . . . / . . . Expliciunt Expositiones metaphysicae a magistro Johanne Buridano. Cf. Lohr XXVI 166.

2 (f. 45r-129r) ID., *Quaestiones super librum Metaphysicae. Inc.*: Aristoteles in prooemio Metaphysicae . . . / . . . Expliciunt Quaestiones supra librum Metaphysicae datae a magistro Johanne Buridano (f. 129r tabula; *scriptio*: Super duos libros sequentes magister Johannes Buridanus nihil fecit quia non solent legi. Et sic finiuntur dictatae quaestiones et tabula earumdem totius libri Metaphysicae a reverendo magistro praedicto cuius anima in pace requiescat cum sanctis. Amen). Cf. Lohr XXVI 166-167.

Bibliothèque Inguimbertaine, 293 (L.289) (A.D. 1381) 168 ff.

Chart., 290 × 220 mm.

1 (f. 1-168) JOHANNES BURIDANUS, *Quaestiones Physicorum de ultima lectura. Expl.*: Expliciunt Quaestiones Physicorum Buridani de ultima lectura. Deo gratias. (*alia manu*): quas fecit scribere magister Johannes Albonis miles de S. Paulo A.D. 1381 et in mense madii. Cf. Lohr XXVI 168.

Chantilly

Musée Condé, 327 (642) (XIV) 351 pp.

Perg. (pp. 1-48) et chart. (pp. 49-351), 287 × 213 mm., binis columnis, pp. 99-121, 214-216, 321-328, 338-351 vacant.

1 (p. 1-79) ALBERTUS MAGNUS, *Liber IV Meteororum*; 2 (p. 79-87) *id.*, *Tractatus tertius primi libri Meteororum de comete. Inc.*: Loquamur autem de cometibus . . . / . . . proxima non sit super illa; 3 (p. 87-99) *id.*, *Liber de nutrimento et nutribili*; 4 (p. 121-194 et p. 213) *id.*, *In V libros Mineralium*.

10 (p. 217-277) ALBERTUS MAGNUS, *De sensu et sensato*; 11 (p. 277-321) *id.*, *De somno et vigilia*; 12 (p. 321-337) *id.*, *De morte et vita*. Cf. AL no. 463; Lohr XXIII 342 f.

Charleville

Bibliothèque municipale, 187 (XII).

Perg., in fol., longis lineis, e bibliotheca Monasterii Signiacensis.

1. PSEUDO-AUGUSTINUS, *Categoriae decem*. Ed. Aristoteles latinus I 1-5 (Bruges-Paris 1961) 129-175, cf. Ixxx-Ixxxiv; 2. AUGUSTINUS, *Dialectica*. Ed. J. Pinborg et tr. B. D. Jackson, Augustine, De dialectica (Dordrecht-Boston 1975) 82-121; 3. BOETHIUS, *De trinitate*; 4. VICTORINUS, *De definitionibus*. Cf. Lohr XXIX 195; 5. BOETHIUS, *De divisione*; 6. *id.*, *De topicis differentiis*. Cf. Lohr XXIII 384; 7. *id.*, *Communis speculatio*. Cf. AL no. 2056.

Chartres

Bibliothèque municipale, 223 (255) (XIII-XIV) 169 ff.

Perg., 250 × 185 mm., ex quinque vel sex partibus conflatus, deperditus.

f. 30r-66v (s. XIII) THOMAS AQUINAS, *Sententia super librum De anima. Inc.*: Bonorum honorabilium - Sicut docet Aristoteles in undecimo libro De animalibus . . .

f. 117r-169r (s. XIV) THOMAS AQUINAS, *Sententia super librum De anima. Inc.*: mut. Cf. *H. F. Dondaine et H. V. Shoener*, *Codices manuscriptorum operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 222 no. 584; Lohr XXIX 167.

Bibliothèque municipale, 283 (339) (XIV) 236 ff.

Perg., 355 × 272 mm., binis columnis, codex bellico igne an. 1944 ex parte perit (photocop.: Chartres BM Mss N.A. 156).

1 (f. 1r-233v) JOHANNES BURIDANUS, *Quaestiones totius libri Ethicorum*; f. 233v: Iste liber fuit completus A.D. 1389. Cf. Lohr XXVI 179-181.

2 (f. [234r]-236v) HENRICUS CHICUOTI, *Principium circa librum Ethicorum. Expl.*: Explicit principium pro recommendatione scientiae moralis pronuntiatum per Henricum Chiquoti in scholis Carmelitarum Parisiis A.D. 1381 dominica ante festum beati Martini hiemalis. Cf. Lohr XXIV 219.

Clermont-Ferrand

Bibliothèque municipale, 168 (148) (XIII) 235 ff.

Perg., 250 × 175 mm., longis lineis.

f. 159r-173r, ARISTOTELES LATINUS, *De plantis* (in marginibus *Prooemium Aluredi Anglici*). Cf. *AL* no. 476; Lohr XXIII 356.

Bibliothèque municipale, 171 (151) (XIII) 129 ff.

Perg., 285 × 215 mm., binis columnis.

1 (f. 2r-20r) ALBERTUS MAGNUS, *De sensu et sensato. Inc.*: Quoniam autem de anima . . . ; 2 (f. 20r-24r) *id.*, *De memoria et reminiscentia. Inc.*: Reliquorum autem primum . . . ; 3 (f. 24v-29v) *id.*, *De morte et vita. Inc.*: Probatum est in fine . . . ; 4 (f. 29v-114v) *id.*, *Liber de vegetabilibus. Inc.*: In universalibus principiis. . . (f. 115r-v tabula). Cf. Lohr XXIII 342 f.

5 (f. 116r-118v) ALBERTUS COLONIENSIS, *Secreta. Inc.*: Sicut dicit Philosophus in pluribus locis omnis scientia est de genere bonorum . . . / . . . aliquid utilitatis inveniat. Expliciant Secreta fratris Alberti Colonensis de Ordine Fratrum Praedicatorum. Cf. TK 1486.

6 (f. 119r-128v) ALBERTUS MAGNUS, *Meteora. Inc.*: In scientia naturali corpus mobile . . . / . . . (mut. in II tr. I cap. 23). Cf. Lohr XXIII 342.

Colmar

Bibliothèque municipale, 46 (200) (XV) II + 232 ff.

Chart., 290 × 205 mm., binis columnis, fols. 189v-191v, 231-232 vacant, olim conventus Colmariensis D. Augustini.

1 (f. 1r-189r) THOMAS DE AQUINO, *Sententia libri Metaphysicorum. Inc.*: Sicut docet Philosophus in Politicis suis . . . Cf. Lohr XXIX 164-165.

2 (f. 192r–221r) ID., *Sententia libri Politicorum* (I–III lect. 6). *Inc.*: Sicut dicit Philosophus in II Physicorum . . . Cf. Lohr XXIX 168–169.

3 (f. 221r–230r) ANON., *Supplementum super librum III Politicorum*. *Inc.*: Sumendum autem primo – Postquam Philosophus dedit distinctionem politiarum, ostendit nunc quid iustum in unaquaque . . .

De hoc codice cf. *H. F. Dondaine et H. V. Shoener*, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 227 no. 601.

Bibliothèque municipale, 136 (48) (XV) 404 ff.

Chart., 295 × 210 mm.

f. 68r–95r, ANON., *Incipit Materia correspondens libris Ethicorum necnon super totam philosophiam naturalem*. *Inc.*: Seneca ad Lucillum dicit, Natura dedit homini rationem imperfectam quidem, sed perfici potest mediante studio et doctrina (I. De fine in vita; II. De mediis: temperantia, fortitudo, iustitia, prudentia; III. Qualiter virtutes nos ad beatitudinem ducunt) . . . in fine humanae felicitatis. Explicit tractatus philosophiae moralis in quo continetur in summa tota intentio philosophiae moralis . . . scriptus in Bolwir . . .

f. 95v–120v, ANON., *Ex Commento super libros Ethicorum et primo super primo libro Ethicorum et consequenter super alios*. *Inc.*: Circa principium libri Ethicorum quaeritur primo: Quid sit philosophia moralis? Seneca sic describit philosophiam moralem philosophia est quae . . . possunt applicari. Expliciunt Sententiae secundum intentionem Aristotelis super omnes libros decem Ethicorum cum certis notabilibus superadditis. Reportata sunt haec in famosa civitate Bolwir ubi viget studium latinorum et iudeorum per manus fratris Jacobi de Ungaria ad instantiam reverendi patris domini Bartholomaei de Andolo abbatis Morbacensis.

371v–396v, ANON., *Incipit Commentum super libro De pomo et morte Aristotelis*, quem librum transtulit de arabico in latinum Manfredus rex Siciliae filius Friderici imperatoris, sed quis eundem de graeco in arabicam transtulit ignoratur. *Inc.*: Thema: Praeserva animam tuam nobilissimam . . . – (*text.*) Sequitur textus et est praefatio Manfredi regis. Cum homo sit dignissima – His visis accedendum est ad formam tractatis . . . vocavit. Explicit liber De pomo et morte Aristotelis, non textus, sed sententia textuum cum commento reportata in schola Bolwir. Et iste liber non nominatur ab Aristotele nec est compositus ab eo, sed discipuli eius post mortem collegerunt verba sua in unum in lingua graeca quia Aristoteles et discipuli eius fuerunt graeci ut ostenderent hominibus hilaritatem mortis eius et transitus de hoc mundo.

Bibliothèque municipale, 377 (233) (XV) 305 ff.

Chart., 280 × 200 mm., binis columnis, f. 221, 274, 275 vacant, ex conventu Ordinis Praedicatorum in Guebwiller.

1 (f. 1r–102v) JOHANNES VERSOR, *Quaestiones super libros Metaphysicae*. *Inc.*: Circa initium primi libri Metaphysicae Aristotelis quaeritur: Utrum haec scientia quae metaphysica dicitur . . . Cf. Lohr XXVII 293–294.

2 (f. 103r–220r) JOHANNES VERSOR, *Quaestiones super libros Physicorum*. *Inc.*: Utrum de rebus naturalibus sit scientia . . . scriptus per me Eberhardum Saltzmann de Valle Masonis anno 1459. Cf. Lohr XXVII 294–295.

3 (f. 222r–273r) ANON., *Quaestiones super libros De anima*. *Inc.*: (*mut.*) animam esse nobiliorem aut honorabiliorem . . . – (*q. proxima*) Utrum universale sit posterius singulare . . . – (*II q. 1*) Utrum anima intellectiva sit forma substantialis hominis . . . – (*III*

dub. ult.) Dubitatur tertio: Utrum in intellectu possibili sit ponendum propositiones intelligibiles ab actualibus noticiis realiter distinctae . . .

4 (f. 276r–291r) ANON., *Quaestiones super librum De sensu et sensato. Inc.*: Determinatum est de anima secundum se – Circa initium libri De sensu et sensato Aristotelis peripateticorum sectae <principis> quaeritur primo: Utrum corpus sensitivum sit adaequatum libri De sensu et sensato subiectum? Arguitur primo quod non quia parvorum est aliquid . . ., – (q. 2) Quaeritur: Utrum homines habeant peiorum odoratum ceteris animalibus . . ., – (*dub. ult.*) Utrum duo sensibilia eiusdem speciei possint simul percipi ab eadem potentia . . . / . . . qualitatum sensibilibum. Et haec de quaestione et per consequens de libro De sensu et sensato.

5 (f. 292r–297r) ANON., *Quaestiones super librum De memoria et reminiscencia. Inc.*: Utrum iuvenes et senes sint male maxime memorativi? Arguitur primo quod non de iuvenibus . . . / . . . pertinet ad intellectum. Et haec de tertio, Rationes solvuntur ex dictis. Et haec de sensu et sensato [sic].

6 (f. 298r–304v) ANON., *Quaestiones super librum De somno et vigilia. Inc.*: Utrum somnus et vigilia sint passiones solis et omnibus animalibus convenientes? Arguitur primo quod non. Convenient solis animalibus . . . / . . . (*mut.*) somnia non sunt infusa a Deo etc.

Bibliothèque municipale, 378 (320) (A.D. 1447) 183 ff.

Chart., 202 × 135 mm.

1 (f. 1–183) ANON., *Disputata Ethicorum. Inc.*: Moralis scientia duas habet partes . . ., – (q. 1) Utrum de virtutibus sit scientia? Conclusio prima: De virtutibus est scientia . . ., – (q. 2) Utrum scientia moralis sit practica vel speculativa . . ., – (q. ult.) Utrum epieikeia sit directiva morum naturalis vel solum legalis . . . / . . . Et sic terminantur Disputata Ethicorum reportatae Wienae per me Conradum de Sancto Gallo sub A.D. 1447 proxima feria post festum B. Mauritii militis etc. Conradus Wagner.

Bibliothèque municipale, 379 (630) (XV) 140 ff.

Chart., 140 × 208 mm., f. 48, 49, 89–96, 135, 136 vacant, ex conventu Colmariensi Ordinis Praedicatorum, ligatus cum ed. Nicolaus de Orbellis, *Expositio logicae* (Parmae 1482).

1 (f. 2r–47r) ANON., *Regulae parvorum logicalium.*

2 (f. 50r–77r) ANON., *Rapiata veteris artis. Inc.*: (*Porph.*) Cum sit necessarium – Prima conclusio: Logica est scientia rationalis. Patet quia de entibus rationis . . . / . . . propositio realis. Et haec de praesenti dubio. – (*Praed.*) Aequivoca dicuntur – Dubitatur circa libros Praedicamentorum: Utrum res, voces vel scripta sint praedicamenta? Pro Intellectu huius dubii notandum primo quia aliquid . . . / . . . possessio aut mulierem etc. – (*Perih.*) Primum oportet constituere – In libris Perihermeniarum Aristoteles determinat et vocatur. Scientia istius libri media logica . . . / . . . magis contrariantur. Explicunt Rapiata veteris artis secundum doctorem subtilem Scotum per me M.V. anno 1486 die 26 maii etc.

3 (f. 77r–79r) Notae de praedicamentis.

4 (f. 80r–88r) ANON., *Super librum Priorum. Inc.*: Iste est liber Priorum in quo determinatur de syllogismo simpliciter tamquam de subiecto huius libri. Unde syllogismus potest capi dupliciter . . . / . . . dictum est in capitulo huius tractatus.

5 (f. 97r–134r) ANON., *Super libros Physicorum. Inc.*: Naturalis philosophiae subiec-

tum est substantia naturalis finita in suo conceptu communi . . . / . . . nullam habens magnitudinem. Et tantum de octavo libro.

6 (f. 137r–140v) ANON., *Super libros De caelo et mundo. Inc.*: De caelo et mundo liber primus. Primus liber dividitur in quattuor tractatus. In primo agitur de perfectione mundi . . . / . . . velocius vel tardius fieri. Et tantum de quarto huius.

Bibliothèque municipale, 380 (295) (XV) 210 ff.

Perg. et chart., 210 × 285 mm., binis columnis, ex conventu Colmariensi Ordinis Praedicatorum.

1 (f. 1r–30r) <GUALTERUS BURLEY>, *Distinctiones secundum alphabetum. Inc.*: Ait Philosophus secundo De anima quod anima est actus corporis physici organici potentia vitam habentis. Anima dicitur tripliciter . . . / . . . de isto tractatu nobili. Expliciunt Distinctiones Burley secundum alphabetum scriptae a fratre Radulpho Bouteron pr. de Nogetis . . .

2 (f. 30v–34r) MARLO <JOHANNES CANONICUS>, *Quaestiones super libros Physicorum. Inc.*: Venite qui laboratis . . . (prol. tantum). Cf. Lohr XXVI 183.

3 (f. 34v–58v) ANON., *Auctoritates Aristotelis. Inc.*: Omnes homines . . . / . . . (mut.) Ed. J. Hamesse, *Les Auctoritates Aristotelis: une florilège médiévale* (Louvain–Paris 1974).

4 (f. 59r–176v) HENRICUS DE GORKUM, *Positiones super VIII libros Physicorum. Inc.*: (mut.) cognitio scientiae repugnat eis . . . / . . . fons Deus gloriosus in saecula saeculorum. Amen. Cf. Lohr XXIV 225.

5 (f. 177v–201r) ID., *Positiones libri De anima. Inc.*: Ad laudem et gloriam benedictae trinitatis . . . , – Notandum est quod bonum dicitur communiter . . . / . . . sine fine. Cf. Lohr XXIV 225.

6 (f. 202r–210r) ID., *Positiones libri De caelo. Inc.*: Circa materiam de caelo et mundo . . . / . . . Finitum et completum A.D. 1433 sabbato die post festum Agathae virginis per manus Theodorici de Monte etc. Cf. Lohr XXIV 225.

Bibliothèque municipale, 382 (456) (XV) 150 ff.

Chart., 245 × 210 mm., binis columnis, f. 141, 142 vacant, ex Abbaye de Pairis, ligatus cum ed. Johannes de Magistris, *Quaestiones super tota philosophia naturali* (Parmae 1481).

1 (f. 1r–6r) ANON., *Quaestiones super De caelo et mundo. Inc.*: Circa initium librorum De caelo et mundo quaeritur primo: Quid sit subiectum attributionis in scientia librorum De caelo et mundo? Notandum quod de caelo et mundo habetur scientia . . . / . . . quoad centrum etc.

2 (f. 7r–9r) ANON., *Quaestiones super De generatione et corruptione. Inc.*: Circa primum De generatione et corruptione quaeritur: Utrum de rebus generabilibus et corruptibilibus sit scientia? Respondetur quod de eis est scientia ut de scibili . . . / . . . de futura mortuorum resurrectione.

3 (f. 9r–12r) ANON., *Quaestiones super Meteororum. Inc.*: Circa primum Meteororum quaeritur: Utrum de impressionibus meteorologicis sit scientia? Pro quo notandum quod impressio . . . / . . . de honore ergo etc.

4 (f. 12v–18v) ANON., *Quaestiones super Parva naturalia. Inc.*: Circa initium Parvorum naturalium quaeritur: De quibus determinatur in Parvis naturalibus? Respondetur quod in Parvis naturalibus . . . / . . . et in talibus. – (MRem.) Circa initium libri De memoria et reminiscencia quaeritur: Utrum memoria sit solum praeteritorum sed etiam

praesentium vel futurorum . . . actum reminiscendi. – (*SVig.*) Circa librum De somno et vigilia quaeritur: Unde causetur somnus . . . de tribus ultimis acceptionibus. – (*LBrev.*) Circa librum De longitudine et brevitate vitae quaeritur: Utrum calidum et humidum sint causae longae vitae . . . – (*IResp.*) Circa librum De inspiratione et respiratione quaeritur: Utrum omnia animalia et solum talia habentia pulmonem respirent et inspirent . . . – (*MVita*) Circa librum De morte et vita quaeritur: Utrum aliqua mors sit naturalis et aliqua violentus . . . – (*ISen.*) Circa librum De iuventute et senectute quaeritur: Utrum iuventus et senectus sint passiones corporis . . .

5 (f. 18v–64r) ANON., *Quaestiones super libros Ethicorum. Inc.*: Circa libros Ethicorum quaeritur primo: Utrum de virtutibus moralibus sit scientia? Sciendum quod virtus . . . propositio est falsa etc. Sic est finis Ethicorum.

6 (f. 64v–85r) ANON., *Quaestiones super libros Metaphysicae. Inc.*: Circa materiam primi libri Metaphysicae quaeritur primo: Utrum metaphysica sit omnium scientiarum dignissima et optima? Et arguitur quod non quia prudentia . . . probata rationibus naturalibus. Cf. Lohr XXVI 166 (Johannes Buridanus).

7 (f. 85r–90v) ANON., *Quaestiones super Topicorum. Inc.*: Circa initium primi libri Topicorum quaeritur primo: Utrum argumentatio dialectica sit subiectum in scientia dialectica? Et videtur quod non quia dialectica . . . est notius proprio. Cf. Lohr XXVI 165–166 (Johannes Buridanus).

8 (f. 90v–95v) ANON., *Quaestiones super libros Politicorum. Inc.*: Circa primum Politicorum quaeritur primo: Quid sit subiectum in tali libro? Respondetur quod non felicitabilis . . . statui talium utentium melodia.

9 (f. 95v–98r) ANON., *Quaestiones super libros Oeconomicorum. Inc.*: Circa primum Oeconomicorum quaeritur . . . Respondetur quod subiectum est ly domus prout . . . et in factis.

10 (f. 98r–103v) ANON., *Circa arithmetica; Circa musicam; Circa perspectivam; Circa Euclidem; Circa Theoricam planetarum.*

11 (f. 103v–120r) ANON., *In Phys. Inc.*: Incipit liber primus Physicorum. Sicut habetur sexto Ethicorum tres sunt partes philosophiae theoricae id est speculativae scilicet metaphysica, mathematica et physica . . . movet per tempus infinitum. Ergo etc.

12 (f. 120v–128r) ANON., *In CMund. Inc.*: Sequitur liber De caelo. Dividitur in partem prooemiale et executivam. Prima habet . . . aut velocius descendunt, etc.

13 (f. 128r–133r) ANON., *In GCorr. Inc.*: Incipit liber De generatione. Postquam in libro Physicorum determinatum est de corpore mobili . . . idem numero reperire etc.

14 (f. 133v–140r) ANON., *In Meteora. Inc.*: Incipit primus liber Meteororum. Iste liber Meteororum Aristotelis dividitur in quattuor libros . . . de figura.

15 (f. 143r–150r) ANON., *In De anima. Inc.*: Incipit liber De anima. Postquam in libris De caelo et De generatione determinatum est de corporibus simplicibus . . . quoad bene esse etc. Finitur liber tertius De anima.

Bibliothèque municipale, 383 (12) (A.D. 1508) 215 ff.

Chart., 335 × 250 mm., f. 209–215 vacant, ex libris S. Antonii in Isenheim.

1 (f. 1r–208v) LUDOVICUS BER BASILIENSIS, *Lecturae Ethicorum*. Cf. Lohr RLAC XXI 269.

Bibliothèque municipale, Consistoire 2 (144) (XV).

f. 134r–146v, «PETRUS GERTICZ DE DRESDEN», *Parvulus philosophiae naturalis* (fragm., cum commento). Cf. Lohr XXVIII 353.

Bibliothèque municipale, Consistoire 27 (1938) (XV) 290 ff.

- 1 (f. 6r-11v) tabula sequentium.
- 2 (f. 12r-80r) «NICOLAUS DE ORBELLIS», *Expositio logicae. Inc.: Quoniam teste sapiente . . .*
- 3 (f. 84r-214r) ID., *Compendium scientiae speculativae.*
- 4 (f. 215r-268r) ID., *Compendium ethicae.* Cf. Lohr XXVIII 289-290.

Dijon

Bibliothèque municipale, 359 (261) (XIV) 109 ff.

Perg., 328 × 228 mm., binis columnis, una manu.

1 (f. 1r-109) AEGIDIUS DE ROMA, *Sententia super libro De anima. Inc.: Ex Romanorum spectabili ac illustri prosapia . . . et felicitas animarum qui cum patre et spiritu sancto est unus Deus benedictus in saecula saeculorum. Amen. Explicit Sententia super libro De anima edita a fratre Aegidio de Roma ordinis fratrum eremitarum sancti Augustini.* Cf. Lohr XXIII 331 f.

Bibliothèque municipale, 360 (262) (XIV) 238 ff.

Perg., 348 × 248 mm., binis columnis, una manu, f. 2r: liber Cistercii'.

1 (f. 1-238) «ALBERTUS MAGNUS», *De animalibus libri XXVI. Inc.: Incipit liber de animalibus primus qui est de membris animalium . . . - Scientiam de animalibus secundum eam quam in principio praemisimus . . . ego talium hominum parum curo reprehensiones. Explicit Opus naturarum.* Cf. Lohr XXIII 343 f.

Douai

Bibliothèque municipale, 417 (XIV/XV) 133 ff.

Perg., 236 × 180 mm., binis columnis, f. 1v et 133r vacant.

1 (f. 2r-132v) THOMAS AQUINAS, *Sententia libri Ethicorum.* Cf. H. F. Dondaine et H. V. Shoener, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 244 no. 654; Lohr XXIX 168.

Bibliothèque municipale, 424 (XIII) 20 ff.

Perg., 290 × 190 mm.

1. D. THOMAS «revera REGINALDUS DE PRIVERNO», *Commentarii super librum I De anima secundum novam translationem.* Cf. Lohr XXIX 167.

Bibliothèque municipale, 425 (XV) 203 ff.

Chart. et perg., 294 × 213 mm., binis columnis, f. 55v, 55a, 203v vacant.

1 (f. 1r-55r) THOMAS AQUINAS, *De regno.*

2 (f. 56r-203r) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. H. F. Dondaine et H. V. Shoener, *Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I* (Roma 1967) 246 no. 659; Lohr XXIII 332-334.

Bibliothèque municipale, 427 (XV) 71 ff.

Chart., 400 × 270 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-5v) ALBERTUS MAGNUS, *Speculum in astrologia. Inc.*: Occasione quorundam librorum apud quos non est radix scientiae qui cum sint verae sapientiae inimici . . . perscrutantur secreta scientiae. Ed. P. Zambelli et al., Alberto Magno: *Speculum astronomiae* (Pisa 1977) 5-48, 121.

2 (f. 6r-71v) ALBERTUS MAGNUS, *Parva naturalia*: 6r-9v, 53r-61v, 43r-50r, *De somno et vigilia, Inc.*: Somnus et vigilia non sunt passiones. . . . explicit liber De somno et vigilia; 50v-52v, 33r-40r, *De spiritu et respiratione, Inc.*: Incipit liber primus De spiritu et respiratione . . . de differentiis eorum dicta sunt; 31r-32v, 10r-21r, *De motibus animalium, Inc.*: Tempus et ordo expostulant . . . ; 27r-31r, *De iuventute et senectute, Inc.*: Iam explevimus omnia . . . in quarto Physicorum; 40r-42v, 23r-27r, *De morte et vita et de causis longioris vitae et brevioris, Inc.*: Probatum est . . . longioris dicta sufficient; 21r-v, 62r-71v, *De principiis motus processivi, Inc.*: Generaliter intelligendum . . . secundum intentionem praesentis operis. Cf. Lohr XXIII 342 f.

Bibliothèque municipale, 692 (XIV) 231 ff.

Perg., 300 × 220 mm., binis columnis.

1 (f. 1-225) JOHANNES BURIDANUS, *Quaestiones super libros Ethicorum. Inc.*: Bonitatis et nobilitatis excellentiam . . . et sic est finis quaestionis. Explicunt quaestiones super novem libros Ethicorum tractatae et compilatae bonae et reverendae memoriae ac recolendae magistro Johanne Burida nationis Picardiae cuius anima in Christo Jesu in perpetuum requiescat. Amen. Cf. Lohr XXVI 179-181.

Bibliothèque municipale, 696 (A.D. 1615-1616) 562 ff.

1. GUALTERUS PAULLUS, S.J., *Commentarius in VIII libros Physicorum*. Cf. Lohr RLAC XXXII 553.

Bibliothèque municipale, 1049 (A.D. 1649-1650).

1. JACOBUS GALOPIN, S.J., *Commentarius in universam philosophiam Aristotelis*. Cf. Lohr RLAC XXX 690.

Épinal

Bibliothèque municipale, 137 (48) (XIII/XIV) 159 ff.

Perg., 283 × 206 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-6v) GREGORIUS, *In Dialogo*.

2 (f. 7r-122r) ANON., *Homiliae in Evangelia*.

- 3 (f. 122r-122v) ANON., *Liber de naturis bestiarum*.
 4 (f. 123r-152r) <THOMAS AQUINAS>, *Expositio libri Posteriorum. Inc.*: Sicut dicit Philosophus in principio Metaphysicae hominum genus . . . Cf. Lohr XXIX 164.
 5 (f. 152r-158v) <PSEUDO-BOETHIUS DACUS>, *Quaestiones super Posteriora. Inc.*: Quoniam tota logica dicitur esse de syllogismo ut de subiecto . . . / . . . *expl. (mut. in q.*: Utrum aliqua propositio necessaria sit necessaria per se) in propositionibus tunc intelligendum. Cf. Lohr XXIII 388; *H. F. Dondaine et H. V. Shoener*, Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I (Roma 1967) 266 no. 714; *S. Ebbesen et Jan Pinborg*, Studies in the Logical Writings Attributed to Boethius de Dacia: Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin, Université de Copenhague 3 (1970) 1-54 spec. 7.

Foix

Bibliothèque municipale, 14 (A.D. 1550).

2. JOACHIMUS PERIONIUS, *In Aristotelis De natura aut rerum principiis libros VIII observationes* (= ed. Paris 1550). Cf. Lohr RLAC XXXII.

Bibliothèque municipale, 58 (A.D. 1603/04) 261 ff.

- 1 (f. 1: A.D. 1604) ACOSTA, S.J., *Aristotelis logica*.
 2 (f. 2-164: A.D. 1603.X.21-1604.III.26 Tolosae) ACOSTA, S.J., *Quaestiones in universam Aristotelis logicam*.
 3 (f. 165-224: A.D. 1604) ACOSTA, S.J., *In Physicorum libros*.
 4 (f. 225-236: A.D. 1604 Tolosae) ACOSTA, S.J., *Meteora*.
 5 (f. 237-258: A.D. 1604 Tolosae) ACOSTA, S.J., *In IV libros De caelo*.
 6 (f. 259-261: A.D. 1604) ACOSTA, S.J., *Positiones logices*.

Grenoble

Bibliothèque municipale, 344 (80) (A.D. 1491) 458 ff.

Perg., 383 × 265 mm., binis columnis, una manu exaratus.

- 1 (f. 1r-458v) THOMAS AQUINAS, *In Metaphysicam Aristotelis explanatio* (cum textu Aristotelis novae translationis). *Inc.*: Sicut docet Philosophus in Politicis suis . . . / . . . beati Thomae Aquinatis. . . explanationem quam cernis in Aristotelis Metaphysicam inclytus Ferdinandus [I Neapolitanus: 1458-94] Dei clementia rex semper invictus suae bibliothecae apposuit absolutam, Venceslao Crispo Bohemo scriptore, anno reparationis humanae 1491 xvi kalendas novembris. Cf. Lohr XXIX 164s.

De hoc codice cf. *L. Delisle*, Le Cabinet des manuscrits de la Bibliothèque Impériale (Paris 1868) I 217-245 spec. 227s., *J. Destrez et M.-D. Chenu*, Une Collection manuscrite des oeuvres complètes de S. Thomas d'Aquin par le roi aragonais de Naples 1480-1493: Archivum fratrum praedicatorum 23 (1953) 309-326 spec. 326; *C. Samaran et R. Marichal*, Catalogue des manuscrits en écriture latine portant indications de date, de lieu ou de copiste VI (Paris 1968) 221; *T. De Marinis*, La Biblioteca Napoletana dei re d'Aragona, Supplemento I (Verona 1969) 90; AL n. 2057; *H. F. Dondaine et H. V. Shoener*, Codices manuscripti operum Thomae de Aquino II (Roma 1973) 29 n. 1071.

Laon

Bibliothèque municipale, 412 (XIII ex.) 228 ff.

Perg., 275 × 195 mm., binis columnis (f. 101v, 200–201 longis lineis), ex octo partibus constitutus, codex olim S. Mariae Laudunensis.

f. 9v–14v, «NICOLAUS PERIPATETICUS, *Quaestiones*. Inc.: Quoniam terra sphaerica est . . . / . . . vinum potatum ab alio. Cf. Lohr XXVIII 299–300; ed. S. Wielgus, *Quaestiones Nicolai Peripatetici: Mediaevalia philosophica Polonorum* 17 (1973) 57–155 spec. 79–146.

f. 69r–v, ALBERTUS MAGNUS, *Quaestio in fine commenti De anima* [III tr. 5 cap. 4]. Inc.: Nota quaestionem istam determinatam ab Alberto in fine commenti sui De anima, quaestionem scilicet ex anima sensibili, vegetabili, rationali, fit una substantia animae . . . / . . . in libro De animalibus. Haec igitur de anima secundum quod in seipsa consideratur determinata sufficiant. Cf. Borgnet V (1890) 417–420; Lohr XXIII 342.

De hoc codice cf. *AL* no. 482; *M.-Th. d'Alverny*, *Avicenna latinus* I: AHDL 28 (1961) 281–316 spec. 295–301; *Wielgus*, art. cit. 67–68.

Bibliothèque municipale, 430 (XIV) 122 ff.

Fol. 98 vacat, codex olim S. Mariae Laudunensis.

1 (f. 1r–7v) ANON., *Supra I–II Metaphysicae*. Inc.: Supra primum et secundum Metaphysicae investigat Commentator de cognitione Dei a nobis et dicit quod est possibilis . . .

2 (f. 8r–10v) ANON., Inc.: Hic habetur de luce et de formis advenientibus de foris multa bona et de multiplicatione specierum . . .

3 (f. 11r) ANON., *Supra I De generatione*. Inc.: Supra primum De generatione quaeritur: Utrum possit evidenter convinci aliquam cognitionem esse . . .

4 (f. 11v–30v) ANON., «*Quaestiones de anima* (?). Inc.: Hic habetur: Utrum tota quidditas rei singularis sit hoc singulare . . ., – (*q. ult.*) Utrum intellectus possibilis sit virtus passiva . . .

5 (f. 31r–33v) ANON., *Supra III Physicorum*. Inc.: Nota de formis contrariis. Supra tertium Physicorum consequenter quaeritur: Utrum formas contrarias sit possibile esse in eodem subiecto . . .

6 (f. 34r–38r) ANON., *De causis generalibus longitudinis et brevitatis vitae*.

7 (f. 38v–54r) ANON., *Propositiones supra librum De caelo*.

8 (f. 54r–80v) ANON., *Supra I–III Meteororum*.

9 (f. 81r–84v) «AEGIDIUS ROMANUS», *De erroribus philosophorum* (tantummodo Aristotelis, Averrois, Avicennae). Ed. J. Koch et J. O. Riedl, *Giles of Rome: Errores philosophorum* (Milwaukee 1944).

10 (f. 85r–96r) ANON., *De luce*.

11 (f. 97r–v) ANON., *Supra VII Metaphysicae de esse universalium*.

12 (f. 99r–117r) ANON., *Supra librum Ethicorum Aristotelis*. Inc.: Quod felicitas non indiget extrinseca voluptate . . . / . . . et residuum invenies.

13 (f. 117v–122v) ANON., «*Notae supra Politicam et Oeconomicam*». Inc.: Post regimen monasticum . . . / . . . facit sentire contumeliam.

Bibliothèque municipale, 436 (XV) 242 ff.

Chart., in 4°, binis columnis, olim S. Mariae Laudunensis.

1 (f. 1–242) ROBERTUS CYBOLLUS, *Lectura super libros Politicorum. Inc.*: Cum omnium artium quae ad rectam vivendi viam . . . , – (q. 1) Utrum propria intentio politicae sit de summo hominis bono . . . / . . . pro dictis in corpore quaestionis. Et haec de praesenti quaestione et de isto octavo libro Politicorum Aristotelis. Explicit octavus liber Politicorum Aristotelis. [*deinde alia manu*.:] Lectura magistri Roberti Cybolli in theologia excellentissimi professoris. Cf. Lohr XXIX 100 et XXVII 298–299 (Johannes Ver-sor dub.).

Bibliothèque municipale, 462 (XIV) I + 284 ff.

Perg., 170 × 123 mm., modo binis columnis (f. 4r–57v, 60r–110r, 153r–277v), modo longis lineis, ex quattuor partibus constitutus (f. 1–59, 60–110, 111–152, 153–284), co-dex olim monasterii Cussiaccensis Ord. Praemonstratensis.

f. 4r–53r, «JACOBUS DE BLANCHIS DE ALEXANDRIA, *Conclusiones libri Physicorum*. *Inc.*: Naturalis philosophiae principales partes sunt octo quorum prima est de corpore mobili simpliciter . . . / . . . si vero fuerint aliqua bene dicta gratias postulamus scientiae largitori qui est Christus benedictus in saecula saeculorum. Amen. Cf. Lohr XXVI 136–138.

f. 53r–57v, «HUMBERTUS DE PRULLIACO, *Sententia super librum Metaphysicae*, prologo». *Inc.*: Sicut dicit Boethius . . . / . . . natura scire desiderant. Explicit principium primum Metaphysicae. Cf. Lohr XXIV 244–245.

f. 60r–110r, THOMAS DE AQUINO, *Tabula libri Ethicorum. Inc.*: Actio. Quod actio id est operatio virtutis . . . Ed. S. Thomae de Aquino Opera omnia XLVIIIIB (Roma 1971) 63–158 cf. p. 8. Cf. Lohr XXIX 168.

De hoc codice cf. *H. F. Dondaine* et *H. V. Shoener*, Codices manuscripti operum Thomae de Aquino I (Roma 1967) 173–174 no. 1381.

Lille

Bibliothèque municipale, 321 (XIV) 210 ff.

Perg., 360 × 245 mm., binis columnis.

1 (f. 2r–209v) AEGIDIUS ROMANUS, *De regimine principum*. Cf. Lohr XXIII 332–334.

Loches

Bibliothèque municipale, 31 (XVI) ff. n. num.

1. JACOBUS VALENTINUS, *Commentarius in Ethica* (A.D. 1568).

Bibliothèque municipale, 32 (XVI) ff. n. num.

1. JACOBUS VALENTINUS, *Commentarius in libros De anima*.

2. ANON., *Commentarius in Metaphysicam* (A.D. 1570).

3. JOHANNES MALDONATUS, *Compendium metaphysicae*. Cf. Lohr RLAC XXXI 563.

Lunel

Bibliothèque municipale, 6 (XIII) III + 70 + III ff.

Perg., 190 × 123 mm., f. 1r-7v longis lineis (exc. 2r 2 col.), 8r-63r binis columnis una manu, 65r-79v longis lineis (exc. 67v 2 col.), f. 68r vacat.

1 (f. 1r-v) ANON., Superscr. manu posteriori: ‚*Glossae Porphyrii* (?). *Inc.*: et confugit in praesenti, confugi praeteritum . . . / . . . (*mut.*) affatam per affabilitatem . . . (f. 1v 4 lineis superioribus annot. de calend.: una xvi homo nubat nec luna . . .).

2 (f. 2r) ANON., *Tractatus de calendario*. *Inc.*: Kalendae graecus sermo est . . . / . . . (*mut.*) dies morietur.

3 (f. 2v) ANON., *Tractatus de calendario*. *Inc.*: Ipse Ianus et porro in Ianuario . . . / . . . dies caniculares.

4 (f. 2v-7v) ANON., ‚*Liber perutilis declinatione sillis* (?). *Inc.*: Triplices plane legentes in ecclesia de accentibus . . .

5 (f. 8r-41r) PETRUS ABaelARDUS, *Glossulae super Porphyrium*. *Inc.*: Nostrorum petitioni sociorum satisficientes scribendae logicae laborem suscepimus. . . / . . . propter Deum dicimus. Haec ad definitionem supradictorum sufficiant. Ed. B. Geyer, Peter Abaelards philosophische Schriften: II. Die Logica ‚Nostrorum petitioni sociorum‘ (BGPhMA XXI, 4; Münster i. W. 1933) 505-580. Cf. Lohr XXVIII 328.

6 (f. 41r-63r) ANON., *In Boethium De syllogismo categorico*. *Inc.*: (*praef.*) Post tractatum logicalium argumentationum de quibus in Topicis tractavit . . . - (*text.*) Multa graeci veteres posteris suis . . . - (f. 60r) Item sciendum quod antecessores magistri P. Abaelardi videntes . . . / . . . quae complexio sit bona et quae non ad inquisitionem veritatis per argumenta accedant. Explicit.

7 (f. 63r) *Regulae*. *Inc.*: Anno bissextili . . .

8 (f. 63v-64v) *Calendarium*.

9 (f. 65r-67v) *Regulae epactarum*. *Inc.*: Si hanc dionii (?) tabulam scire volueris . . . / . . . totius aetatis tempus.

10 (f. 67v) Quot modis dicitur mensis quattuor . . . / . . . decembris eo quod decimus.

11 (f. 68v-69v) *Calendarium*.

12 (f. 70r) Psalterio et exultabit lingua mea iustitiam tuam in exultando pronuntiabit . . .

13 (f. 70v) Alpha beta gamma . . . (cum aequival. numericis).

Lyon

Bibliothèque municipale, 241 (174) (A.D. 1621-1622) 758 ff.

1. P. BAUCHEMARE, *Commentarii, tractatus et disputationes in Organum*.

Bibliothèque municipale, 1508 (1506) (XIV) 104 ff.

Perg., 344 × 244 mm., binis columnis.

1 (f. 1r-102r) AVERROES, *In Metaphysicam*. Cf. *AL* no. 490.